

Народна банка на Република Северна Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

јануари 2021 година

Најнови макроекономски показатели

Преглед на тековната состојба – влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (октомври – декември 2020 година) и споредба со последните макроекономски проекции (октомври 2020 година). Со тоа ќе се утврди колку тековната состојба во економијата соодветствува со очекуваните движења на варијаблите во последниот циклус проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како овие промени се одразуваат врз амбиентот за водeње на монетарната политика.

Со почетокот на вакцинацијата за заштита од ковид-19 сезголеми оптимизмот кај економските субјекти во однос на очекувањата за глобалниот раст на среден рок. Сепак, и понатаму постои високата неизвесност, како и ризиците поврзани со развојот на пандемијата и нејзиното времетраење. Притоа, надолните ризици на краток рок главно се поврзуваат со ограничувањата за поголемо производство на вакцината и проблеми со нејзината дистрибуција, но и со присутниот скептицизам околу ефективноста и безбедноста на вакцината, појавата на нова мутација на вирусот во Обединетото Кралство, којашто веќе се појави и во други држави и согласно со тоа, и евентуалното продолжување на времетраењето на воведените рестриктивни мерки заради справување со вториот бран на пандемијата, коишто во текот на декември во некои земји и се засилија. Останатите ризици се однесуваат на несоодветните, или, пак, на предвремено повлечените фискални мерки, зголемените изгледи за подолгорочен неповолен ефект врз пазарот на труд и врз солвентноста на фирмите, притисокот врз глобалните синџири на снабдување¹, евентуално подолгото задржување на тековните навики за поголема воздржаност од потрошувачка, ризикот од повторно затегнување на глобалните финансиски услови, ризикот од неможност за отплаќање на јавниот долг кај дел од земјите, како и евентуалното засилување на геополитичките и трговските тензии. Во однос на **економските движења во еврозоната**, податоците за октомври покажуваат подобри остварувања во однос на третиот квартал. Сепак, во услови на повторно воведени рестрикции за спречување на ширењето на вториот бран на пандемијата, оцените од анкетните истражувања на домаќинствата и претпријатијата за четвртиот квартал од 2020 година упатуваат на послаби движења на економијата во однос на третиот квартал, главно заради послабите оценки за услужниот сектор и потрошувачката на населението. И во Германија, како наш најзначаен трговски партнер, објавените податоци за октомври се главно поповолни во однос на остварувањето во третиот квартал, додека анкетните истражувања, коишто го опфаќаат и периодот на воведени рестрикции упатуваат на послаба активност во четвртиот квартал, главно заради услужниот сектор, и покрај поповолните оценки за индустријата. На пазарот на труд во еврозоната, стапката на невработеност, според најновите податоци, бележи надолен тренд од јули наваму и во ноември изнесува 8,3% (8,4% во октомври). Годишната стапка на инфлација во еврозоната е стабилна во последните пет месеци и според првичната оценка за декември, таа изнесува -0,3%, што се должи главно на годишниот пад на цените на енергијата, при стабилна и ниска базична инфлација (0,2%). За целата 2020 година, стапката на инфлација изнесува 0,3% (1,2% во 2019 година). Остварената **едномесечна каматна стапка ЕУРИБОР** во 2020 година е на ниво на очекувањата од октомври, додека очекувањата за периодот 2021-2022 година се ревидирани надолу, со оглед на мерките преземени од страна на ЕЦБ во декември 2020 година за поголем монетарен стимул и за одржување на повољните финансиски услови на подолг рок.

¹ Притисоките врз синџириите на производство во најголема мера се должат на мерките на владите за справување со пандемијата од ковид-19, како што се: мерките за социјална дистанца, упатствата за хигиена, карантинот, затворањето граници и барањата за работа од далечина.

Од аспект на одделните квантитативни показатели за надворешното окружување на македонската економија, оценките на странската ефективна побарувачка се ревидирани нагоре за 2020 и 2022 година, а надолу за 2021 година во однос на октомвриските проекции, додека кај странската ефективна инфлација е направена надолна ревизија за целиот период на проекциите. Во 2020 година, САД-доларот во однос на еврото оствари малку посилна депрецијација во однос на октомвриските оценки, а и очекувањата за наредните две години упатуваат на засилена депрецијација на САД-доларот. Најновите проекции за цените на примарните производи на светските берзи упатуваат на синхронизирани движења, при што за 2020 година се оценува пад на цените на речиси сите производи, освен на пченицата, потоа силен раст во 2021 година и пад во 2022 година. Притоа, промените во цените се коригирани нагоре за 2020 и 2021 година во однос на октомвриските оценки, а надолу за 2022 година. Сепак, движењата и оцените за цените на примарните производи се исклучително променливи и тековно се под нагласено влијание од случувањата поврзани со пандемијата на новиот корона-вирус, што создава поголема неизвесност околу нивната идна динамика и ефектите врз домашната економија, и на краток, и на подолг рок.

Споредбата на последните макроекономски показатели од домашната економија со нивната проектирана динамика во рамките на октомврисиот циклус проекции упатува на одредени отстапувања во одделните сегменти од економијата. Согласно со објавените проценети податоци и направените ревизии² за БДП, во првите три квартали на 2020 година, во просек, економијата бележи реален пад од 5,9%, што е во согласност со очекувањата од октомвриската проекција (проектиран пад од 6,1%). Во однос на економската активност во четвртиот квартал на 2020 година, тековно расположливите високофреквентни податоци за периодот октомври-ноември 2020 година, општо земено, упатуваат на поумерени негативни ефекти од здравствената криза врз економската активност, а во споредба со претходниот квартал движењата во домашната економија се поповолни. Имено, во услови на целни и помалку рестриктивни мерки за справување со вториот бран на ковид-19, постепено приспособување на однесувањето и навиките на субјектите кон новонастанатата состојба, како и преземените мерки за поддршка на економијата, податоците за овој период покажуваат натамошно забавување на годишниот пад на индустријата и прометот во вкупната трговија, како и забрзување на растот во градежништвото, а единствено неповолни движења се забележуваат кај прометот во угостителството. **Во однос на промените кај потрошувачките цени,** остварената годишна стапка на инфлација во декември 2020 година од 2,3% е малку повисока од очекуваната според октомвриската проекција. Сепак, гледано за целата 2020 година, остварената годишна стапка на инфлација од 1,2% е во согласност со октомвриската проекција (проектирана стапка на инфлација од 1,1%). Во услови на ревизии во различни насоки кај надворешните влезни претпоставки, сè уште е нагласена неизвесноста од движењето на светските цени на примарните производи во следниот период и нивното влијание врз домашните цени, посебно изразено во услови на втор бран од пандемијата на ковид-19 и појавата на мутација на корона-вирусот.

Девизните резерви и понатаму се на соодветно ниво и се одржуваат во сигурната зона. Во однос на расположливите податоци од надворешниот сектор, податоците за менувачкиот пазар заклучно со декември упатуваат на повисоки остварувања кај приватните трансфери, додека податоците за надворешнотрговската размена за ноември укажуваат на трговски дефицит во рамките на очекувањата за последниот квартал, согласно со октомвриската проекција.

² Според кварталното соопштение на ДЗС за БДП, објавено на 7 декември 2020 година, реалните годишни стапки на БДП за првиот и вториот квартал од 2020 година беа ревидирани на 0,9% и -14,9%, соодветно (претходно изнесуваа 0,2% и -12,7%, соодветно).

Во текот на ноември, **вкупните депозити** остварија месечен раст од 1%, наспроти минималниот пад од 0,2% во претходниот месец. Од секторски аспект, порастот на вкупните депозити³ е резултат пред сè на позитивниот придонес на депозитите на претпријатијата, при умерен раст и на депозитите на домаќинствата. Според валутната структура, месечниот раст на вкупните депозити е резултат на истовремениот раст на денарските (во целост како резултат на зголемувањето на депозитните пари) и девизните депозити. На годишна основа, вкупните депозити во ноември се повисоки за 6,3%, во најголем дел како резултат на растот на депозитите на домаќинствата, односно на депозитните пари. За крајот од 2020 година е проектиран годишен раст на депозитите од 4,4%, согласно со октомвриската проекција. Со оглед на вообичаениот висок прираст на вкупните депозити во последниот месец од годината, надополнет со исплатите од четвртиот пакет фискални мерки во текот на декември, ваквите движења упатуваат на повисоки остварувања кај депозитите од проектираните. **Вкупните кредити** на приватниот сектор во ноември забележаа минимален месечен пад од 0,2%, наспроти растот од 0,3% во претходниот месец. Од секторски аспект, намалување бележат кредитите на претпријатијата, при мал раст на кредитите на домаќинствата. На годишна основа, вкупните кредити во октомври се повисоки за 5,4%. Од секторски аспект, кредитниот раст во поголем дел е резултат на кредитите на домаќинствата, при позитивен придонес и на кредитите на претпријатијата. Проектираниот годишен раст на кредитите на крајот од годината изнесува 5,3%, согласно со октомвриската проекција.

Во **Буџетот на Република Северна Македонија**, во периодот јануари-ноември, е остварен дефицит од 40.052 милиона денари. Буџетскиот дефицит во најголем дел е финансиран преку користење странски заеми, при што дел од приливите се задржани како депозити на државата кај Народната банка. Воедно, во овој период, државата дополнително се задолжи на домашниот пазар на државни хартии од вредност и кај домашните банки. Остварениот буџетски дефицит за овој период на годината претставува 70,9% од дефицитот предвиден со вториот ребаланс на Буџетот за 2020 година.

Последните макроекономски показатели и оцени упатуваат на одредени отстапувања во однос на проектираната динамика, но согледувањата за амбиентот за спроведување на монетарната политика се главно непроменети во однос на претходните оцени. Според последните остварувањата кај девизните резерви заклучно со крајот на 2020 година, тие и натаму се во сигурната зона. Во третиот квартал од 2020 година значително забави падот на бруто домашниот производ, а остварувањата во првите три квартали се во рамки на очекувањата од октомвриските проекции. Расположливите високофреквентни податоци за последниот квартал од 2020 година засега упатуваат на поумерени негативни ефекти од здравствената криза врз економската активност и на поповолни движења во домашната економија, во споредба со претходниот квартал. Во однос на инфлацијата, остварувањата за целата 2020 година се во согласност со проектираните, што при ревизии во различни насоки кај надворешните влезни претпоставки, засега упатува на балансираните ризици во однос на движењето на инфлацијата во следниот период. Во рамките на монетарниот сектор, годишниот раст на депозитите и на кредитите заклучно со ноември главно се во рамките на проектираните за четвртиот квартал на 2020 година, според октомвриската проекција.

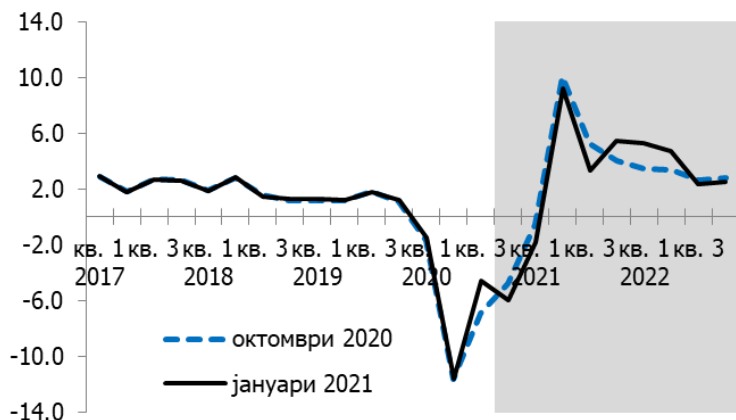
³ Месечното зголемување на вкупните депозити во текот на ноември делумно е резултат на средствата исплатени на приватниот сектор во рамките на државниот пакет фискални мерки коишто се насочени кон ублажување на економските последици од вирусната инфекција ковид-19.

Стапката на инфлација во домашната економија задржана на ниско и стабилно ниво во 2020 година

Просечната годишна стапка на инфлација во 2020 година изнесува 1,2% и е во согласност со проектираната стапка од октомврскиот циклус проекции (од 1,1%). Динамиката на потрошувачките цени во домашната економија во 2020 година во најголем дел произлегува од цените на храната, коишто се повисоки за 2,6%, како и од позитивниот придонес на базичната инфлација којашто изнесува 0,9%. Од друга страна, цените на енергијата забележаа пад од 1,4%, под влијание на високиот пад на цената на нафта на светските берзи, и покрај тоа што овој ефект во еден дел беше неутрализиран од одлуката за зголемување на акцизите за дел од дериватите од април и одлуката за зголемување на домашната цена на електричната енергија од август. Во рамките на прехранбените категории, умерено зголемување бележат цените на лебот и житата, месото, млечните производи и овошјето. Базичната инфлација главно се должи на промените од административна природа, поврзани со зголемувањето на акцизата на цените на тутунот. Остварувањата во 2020 година упатуваат на благо забрзување на инфлацијата во споредба со остварувањата во 2019 година, кога инфлацијата изнесуваше 0,8%. Во услови на претежно надолни притисоци од увозните цени (поумерена странска ефективна инфлација) и пад на домашната побарувачка, благото забрзување на домашната инфлација во 2020 година делумно ги отсликува и случувањата поврзани со ковид-19, односно поизразената потрошувачка на одредени производи и услуги, како и зголемувањата на цените од административна и регулаторна природа, а одреден ефект веројатно имаат и ограничувањата на страна на понудата предизвикана од глобалната здравствена и економска криза.

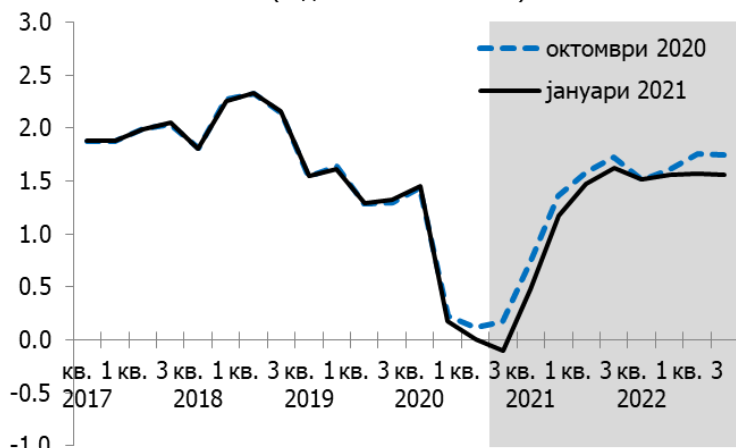
Селектирани макроекономски показатели ^{1/}	2019								2020																	
	2016	2017	2018	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	2019	јан.	фев.	мар.	Кв.1	апр.	мај	јун.	Кв.2	јул.	авг.	сеп.	Кв.3	окт.	ное.	дек.	Кв.4	2020	
I. Реален сектор индикатори																										
Бруто домашен производ (годишна реален раст)^{2/}	2,8	1,1	2,9	1,4	4,3	3,6	3,3	3,2				0,9			-14,9				-3,3							
Индустриско производство^{3/}																										
стапка на промена (годишна)	3,4	0,2	5,4	8,8	1,1	7,1	-1,3	3,7	0,3	3,5	-13,4	-3,7	-33,5	-27,0	-15,1	-25,0	-9,5	-9,1	-4,1	-7,5	-5,2	-4,0				
кумулативна просечна стапка	3,4	0,2	5,4	8,8	4,8	5,6	3,7	3,7	0,3	1,9	-3,7	-3,7	-11,2	-14,4	-14,6	-14,6	-13,8	-13,2	-12,1	-12,1	-11,3	-10,6				
Инфлација^{4/}																										
ЦПИ Инфлација (годишна) ^{5/}	-0,2	2,4	0,9	1,2	1,2	0,6	0,0	0,4	0,6	0,7	0,5	0,6	-0,1	-0,2	1,7	0,5	1,3	1,5	1,9	1,5	2,1	2,2	2,3	2,2	2,3	
ЦПИ Инфлација (кумулативна просечна)	-0,2	1,4	1,5	1,2	1,2	1,0	0,8	0,8	0,6	0,7	0,6	0,6	0,4	0,3	0,5	0,5	0,6	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	
Базична инфлација (кумулативна просечна)	1,3	2,3	1,5	0,9	0,9	0,8	0,5	0,5	0,3	0,5	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	
Базична инфлација (годишна)	1,0	2,8	1,4	0,9	1,0	0,6	-0,4	-0,3	0,3	0,8	1,0	0,7	0,7	0,4	0,4	0,5	0,6	0,8	1,1	0,9	1,3	1,5	1,9	1,6	1,9	
Работна сила																										
Стапка на невработеност	23,7	22,4	20,7	17,8	17,5	17,1	16,6	17,3				16,2				16,7				16,5						
II. Фискален сектор индикатори (Централен Буџет и Буџети на фондови)																										
Вкупни буџетски приходи	169.356	179.673	188.505	46.042	50.076	50.986	56.718	203.822	15.599	15.727	15.158	46.484	14.241	12.660	14.050	40.951	17.896	14.218	16.486	48.600	18.525	15.554				
Вкупни буџетски расходи	185.407	196.561	200.071	49.243	53.915	52.085	62.202	217.445	16.806	18.824	18.264	53.894	18.969	19.420	21.094	59.483	24.018	17.066	17.443	58.527	17.478	20.784				
Буџетско салдо (готовинска основа)	-16.051	-16.888	-11.566	-3.201	-3.839	-1.099	-5.484	-13.623	-1.207	-3.097	-3.106	-7.410	-4.728	-6.760	-7.044	-18.532	-6.122	-2.848	-957	-9.927	1.047	-5.230				
Буџетско салдо (% од БДП) ^{7/}	-2,7	-2,7	-1,8	-0,5	-0,6	-0,2	-0,8	-2,0	-0,2	-0,5	-0,5	-1,1	-0,7	-1,0	-1,0	-2,8	-0,9	-0,4	-0,1	-1,5	0,2	-0,8				
III. Финансиски индикатори^{6/}																										
Парична маса (M4), годишна стапка на раст	6,2	5,1	11,8	11,7	10,5	10,8	9,3	9,3	8,9	8,2	8,9	8,9	7,5	9,4	9,8	9,8	9,1	6,6	6,9	6,9	6,6	7,7				
Вкупни кредити, годишна стапка на раст	-0,1	5,4	7,3	9,0	8,1	5,6	6,0	6,0	6,8	6,9	5,8	5,8	5,5	5,9	6,6	6,6	8,2	6,9	7,3	7,3	6,7	5,4				
Вкупни кредити на население	7,0	9,2	10,3	9,7	9,9	9,5	10,5	10,5	10,6	11,1	10,1	10,1	9,4	8,6	8,8	8,8	9,4	9,0	9,5	9,5	9,0	8,3				
Вкупни кредити на претпријатија	-5,3	2,3	4,5	8,2	6,4	1,7	1,9	1,9	3,2	2,8	1,8	1,8	2,0	3,3	4,6	4,6	7,1	4,8	5,2	5,2	4,4	2,5				
Вкупни депозити (со депозитни пари), годишна стапка на раст^{7/}	6,1	5,0	12,1	11,9	10,6	11,0	9,0	9,0	8,8	7,8	7,9	7,9	6,0	7,8	8,4	8,4	8,0	5,3	5,4	5,4	4,9	6,3				
Вкупни депозити на население	2,5	6,1	9,5	8,7	9,0	9,3	7,9	7,9	8,5	8,7	8,6	8,6	7,8	8,2	8,7	8,7	8,4	5,7	6,1	6,1	5,6	5,4				
Вкупни депозити на претпријатија	13,4	2,1	9,5	12,1	10,1	11,1	14,6	14,6	12,2	10,2	12,5	12,5	6,5	9,8	11,2	11,2	9,0	5,8	8,0	8,0	6,9	10,2				
Каматни стапки^{8/}																										
Каматна стапка на БЗ (крај на месец/квартал/година)	3,75	3,25	2,50	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,00	2,00	1,75	1,75	1,75	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
Активни каматни стапки																										
денарски	7,0	6,6	6,1	5,8	5,7	5,6	5,4	5,6	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,2	5,3	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1
девизни (агрегатна, за девизни и денарски со девизна клаузула)	5,7	5,3	4,9	4,7	4,7	4,6	4,5	4,6	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,2	4,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Пасивни каматни стапки																										
денарски	2,5	2,2	2,0	2,0	1,9	1,9	1,7	1,9	1,6	1,6	1,5	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
девизни (агрегатна, за девизни и денарски со девизна клаузула)	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
IV. Надворешен сектор индикатори																										
Биланс на тековна сметка (во милиони ЕУР)	-275,5	-102,9	-7,12	-175,0	-65,6	162,2	-293,9	-372,3	2,1	-69,9	-80,6	-148,34	-76,8	-8,8	0,6	-85,0	-20,5	1,7	-24,4	-43,3						
Биланс на тековна сметка (% од БДП)	-2,9	-1,0	-0,07	-1,6	-0,6	1,4	-2,6	-3,3	0,0	-0,6	-0,7	-1,36	-0,7	-0,1	0,0	-0,8	-0,2	0,0	-0,2	-0,4						
Трговски биланс (во милиони ЕУР)^{9/}	-1.786,2	-1.816,2	-1.811,1	-456,3	-474,5	-437,1	-646,79	-2014,8	-134,4	-199,9	-176,8	-511,04	-162,5	-116,1	-105,7	-384,3	-198,9	-102,2	-89,5	-390,6	-167,2	-115,7				
Трговски биланс (% од БДП)	-18,0	-18,1	-16,9	-4,1	-4,2	-3,9	-5,77	-18,0	-1,2	-1,8	-1,6	-4,69	-1,5	-1,1	-1,0	-3,5	-1,8	-0,9	-0,8	-3,6	-1,5	-1,1				
Увоз (во милиони ЕУР)	-6.176,5	-6.834,9	-7676,3	-1.990,4	-2.095,7	-2.066,0	-2.284,18	-8436,3	-591,4	-719,8	-607,6	###	-373,8	-455,5	-597,7	-1.426,9	-717,3	-603,4	-676,1	-1.996,8	-764,5	-694,4				
Извоз (во милиони ЕУР)	4.390,3	5.018,7	5872,4	1.534,0	1.621,2	1.628,9	1.637,39	6421,6	457,0	519,9	430,8	1.407,72	211,3	339,4	492,0	1.042,6	518,4	501,2	586,6	1.606,2	597,3	578,7				
стапка на раст на увозот (годишна)	6,5	10,7	12,3	11,6	10,9	11,9	5,93	9,9	3,7	5,9	-18,0	-3,60	-50,9	-36,4	-3,4	-31,9	-4,1	-9,2	3,5	-3,3	0,1	-6,0				
стапка на раст на извозот (годишна)	7,4	14,3	17,0	17,1	11,1	10,8	0,19	9,4	10,0	-1,9	-26,8	-8,23	-60,3	-39,3	-7,3	-35,7	-8,1	0,1	4,0	-1,4	5,6	2,0				
Странски директни инвестиции (во милиони ЕУР)	316,9	180,0	603,7	40,2	11,0	62,9	176,47	290,6	26,9	-48,0	-107,0	-128,12	-42,5	36,2	20,0	13,7	2,5	-3,5	18,8	17,8						
Надворешен долг																										
Бруто надворешен долг (во милиони ЕУР)	7.216,6	7.372,5	7.843,7	8238,5	8324,7	8568,6	8.154,4	8.154,4				8311,7				8787,1				9086,6						
јавен сектор	3.445,3	3.461,8	3.756,2	4095,2	4035,1	4074,2	3.836,6	3.836,6				3816,5				4460,3				4642,3						
јавен сектор/БДП (во %)	35,7	34,5	35,1	36,1	35,6	35,9	33,8	33,8				35,0				40,9				42,6						
приватен сектор	3.771,2	3.910,7	4.087,5	4143,3	4289,6	4494,4	4.317,8	4.317,8				4495,2				4326,8				4444,3						
Бруто надворешен долг/БДП (во %)	74,7	73,4	73,3	72,6	73,4	75,6	71,9	71,9				76,3				80,6				83,4						
Бруто девизни резерви (во милиони ЕУР)^{10/}	2.613,4	2.336,3	2.867,1	2.866,4	2.928,																					

Странска ефективна побарувачка (годишни промени во %)

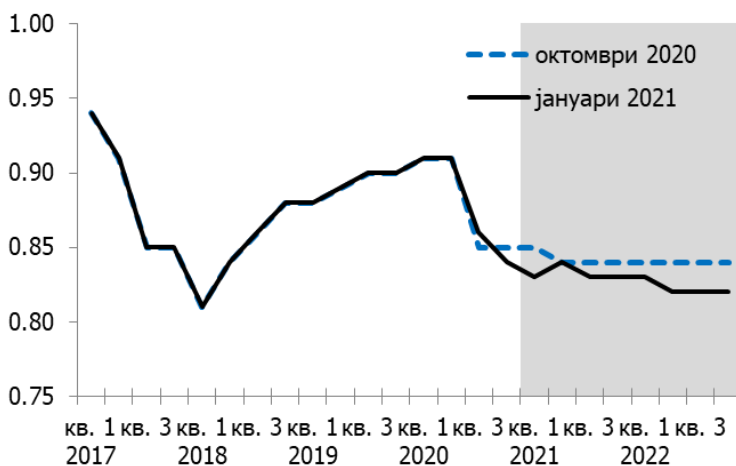
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Странска ефективна инфлација (годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Курс евро/САД-долар

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Со најновите оценки за **странската ефективна побарувачка** е извршена нагорна ревизија за 2020 и 2022 година, а надолна за 2021 година. Така, тековно се очекува дека падот на странската ефективна побарувачка во 2020 година ќе изнесува -5,9% (-6,3% во октомври), додека растот во 2021 и 2022 година ќе изнесува 3,9% и 3,7%, соодветно (4,6% и 3% во октомври, соодветно). Ваквите ревизии во најголема мера се резултат на ревидираните оценки за економската активност во Германија⁴ и Италија. Имено, кај овие земји има значително подобри остварувања во третиот квартал на 2020 година во однос на октомвриските очекувања, додека тековните оценки упатуваат на нивен послаб раст во 2021 година, а посилен во 2022 година.

Во однос на странската ефективна инфлација, извршена е мала надолна ревизија за целиот период на проекции. Така, тековно се очекува дека растот на странската ефективна инфлација ќе изнесува 0,4%, 1,2% и 1,6% во 2020, 2021 и 2022 година, соодветно, наспроти 0,5%, 1,4% и 1,7% во октомври. Надолната ревизија се должи на пониската инфлација кај поголемиот број земји вклучени во индексот.

Во однос на **девизниот курс евро/САД-долар, во 2020 година, е остварен пад на вредноста на САД-доларот од 1,8%, односно малку посилен депрецијација во однос на очекувањата од октомври.** Последните оценки за наредните две години упатуваат на надолна ревизија за целиот период на проекции. Притоа, и натаму се очекува дека САД-доларот ќе депрецира во однос на еврото, особено во 2021 година. Ваквата динамика во најголема мера е одраз на очекувањата за натамошни фискални мерки и за зголемен дефицит во тековната сметка на САД, помалиот интерес на инвеститорите за доларот при поповолни изгледи за глобалната економија со почетокот на вакцинацијата против ковид-19 и

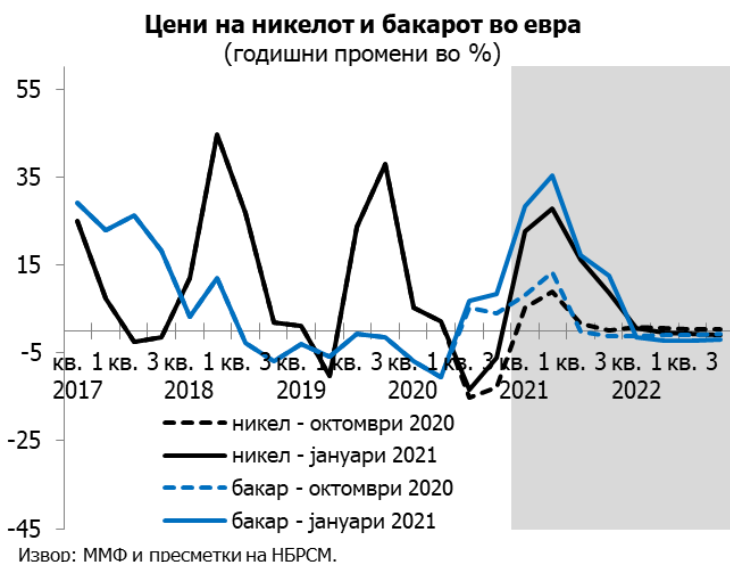
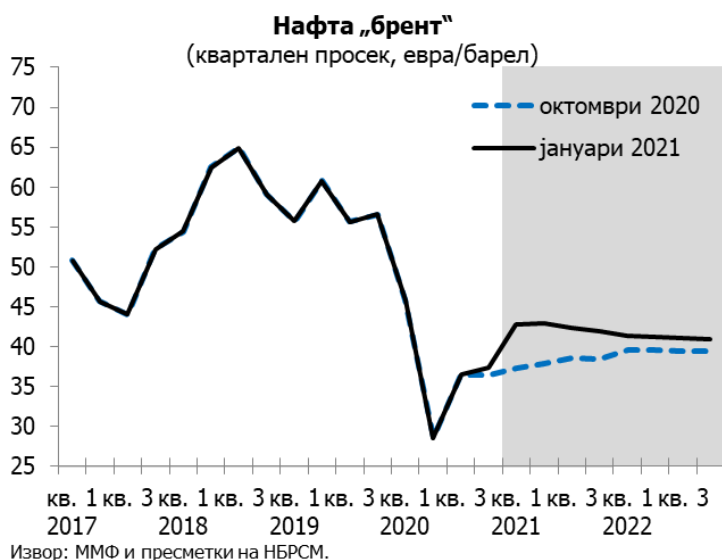
⁴ Проектиран пад на Германија од 5,4% во 2020 година, наспроти 5,7% во октомври и проектиран раст од 3,6% и 3,3% во 2021 и 2022 година соодветно, наспроти 4,4% и 2,5% во октомври.

очекувањата на инвеститорите дека ФЕД ќе ги задржи ниските каматни стапки и во следните години.

Во 2020 година, цената на нафтата⁵ на светските берзи забележа силен пад од 35,2% (изразена во евра), што е согласно со октомвриските очекувања. За 2021 година е извршена нагорна ревизија на цената на нафтата, при што тековно се очекува значително поголем раст од очекуваниот во октомври. Нагорната ревизија во најголем дел е одраз на очекувањата на инвеститорите за раст на глобалната побарувачка на нафта, при релативно попозитивни изгледи за глобалната економија поради почетокот на вакцинирањето во дел од големите економии, пад на вредноста на САД-доларот, оценките за пад на залихите на нафта, како и одлуката на земјите од ОПЕК+ за продолжување на мерката за намалување на понудата на нафта на светските пазари⁶. Од друга страна, оценките за 2022 година се надолу ревидирани, при што се очекува пад, наспроти предвидениот мал раст во октомври.

Очекувањата за цените на металите за 2020 и 2021 година се ревидирани нагоре во однос на октомври. Имено, тековно се очекува помал пад на цената на никелот и бакарот во 2020 година и нивен значително поголем раст во 2021 година, од претходно проектираниот. Ваквите промени во најголема мера се одраз на очекувањата на инвеститорите за поголем раст на глобалната побарувачка, предизвикан во најголема мера од кинеската економија, но и на оптимизмот околу вакцината против ковид-19 и стимулативните програми во повеќе земји од светот како поддршка на глобалното економско закрепнување. Во 2022 година се очекува стабилизирање на цената на никелот, а малку поголем пад на цената на бакарот од очекуваниот во октомври.

Последните оценки за цените на примарните прехранбени производи упатуваат на нагорна ревизија за 2020 и

⁵ За анализата на цените на нафтата, металите и примарните прехранбени производи се користат разни извештаи на ММФ, Светската банка, ФАО, ОПЕК, ЕЦБ и на специјализирани меѓународни економски портали.

⁶ На 5.1.2021 година, освен одлуката на земјите од ОПЕК+ за продолжувањето на мерката за ограничувањето на производството на нафта, Саудиска Арабија донесе одлука за доброволно намалување на своето производство на нафта во февруари и март 2021 година за дополнителни 1 милион барели нафта на ден. Следствено, во првите три месеци од 2021 година, квотите за ограничување на производството ќе изнесуваат во просек 7,8 милиона барели на ден, наспроти претходните 7,125 милиони барели на ден (во просек) за овие три месеци.

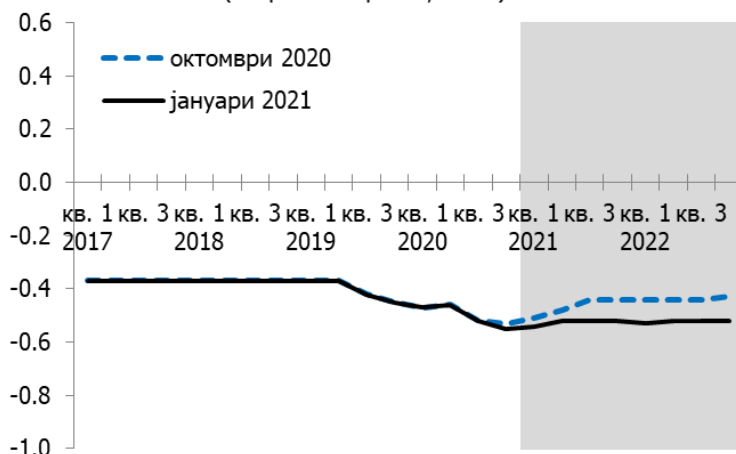
Цени на пченицата и пченката во евра
(годишни промени во %)

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

2021 година. Поголемиот раст на цената на пченицата во двете години во споредба со октомври во најголема мера се должи на очекувањата за пониско производство на пченица на глобално ниво, како и на најавите за воведување на данок на извоз од страна на Русија (во периодот 15.2 – 30.6.2021 година⁷). Кај цената на пченката е проектиран помал пад во 2020 година и поголем раст во 2021 година од предвидениот во октомври. Ваквите ревизии кај пченката се резултат на загриженоста околу понудата од Јужна Америка, заради подолготрајната суша, како и очекувањата за поголема побарувачка, во најголем дел од Кина. Воедно, проекциите за пониски залихи и слабиот долар се дополнителни фактори за раст на цените на житарките. Од друга страна, за 2022 година, движењата кај цената на пченицата и пченката се надолно ревидирани, при што сега се очекува пад, наместо предвидениот мал раст во октомври.

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

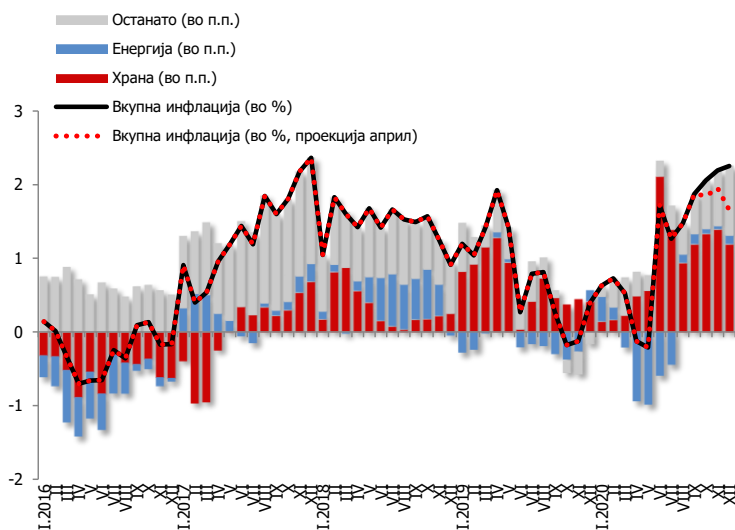
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Едномесечниот ЕУРИБОР во 2020 изнесува -0,50% и е според очекувањата од октомври. За следниот двегодишен период е извршена надолна ревизија и се очекува дека во периодот 2021-2022 година во просек ќе изнесува -0,52% (-0,46% во октомври). Ваквите движења во најголема мера се резултат на мерките за поголем монетарен стимул преземени од страна на ЕЦБ на состанокот во декември.

⁷ Повеќе информации на следнава интернет [врска](http://vrska.mk).

Стапка на инфлација

(годишни придонеси во вкупната инфлација, во п.п.)

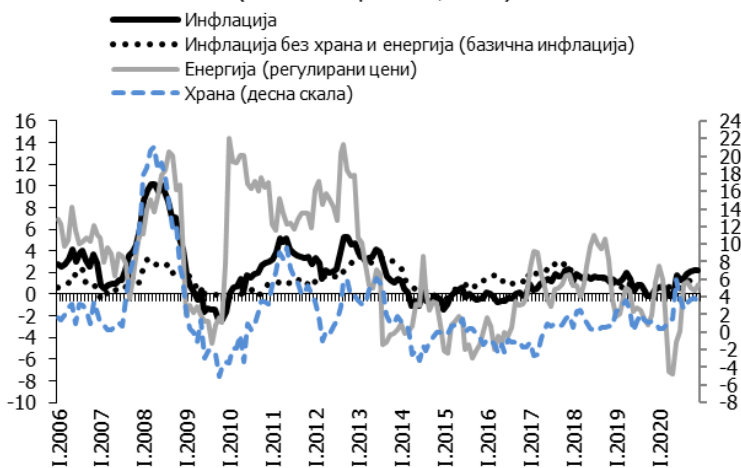
Извор: ДЗС и НБРСМ.

Во декември 2020 година, **домашните потрошувачки цени** пораснаа за 0,4% на месечна основа (по нивната непроменетост во претходниот месец), во најголем дел заради зголемувањето на цените во категориите од базичната компонента и од минималниот позитивен придонес на енергетската компонента, во услови на мал негативен придонес на прехранбената компонента⁸.

Годишната стапка на инфлација во декември изнесува 2,3% (2,2% во минатиот месец), предизвикана главно од растот на цените на прехранбената и базичната компонента, а во мал дел и од енергетската компонента⁹. Годишната стапка на инфлација во декември е малку повисока од очекуваната според октомврскиот циклус проекции. Од аспект на структурата, во однос на проекцијата, нагорно отстапување има кај сите главни компоненти на инфлацијата.

Инфлација и цени на храната и енергијата

(годишни промени, во %)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

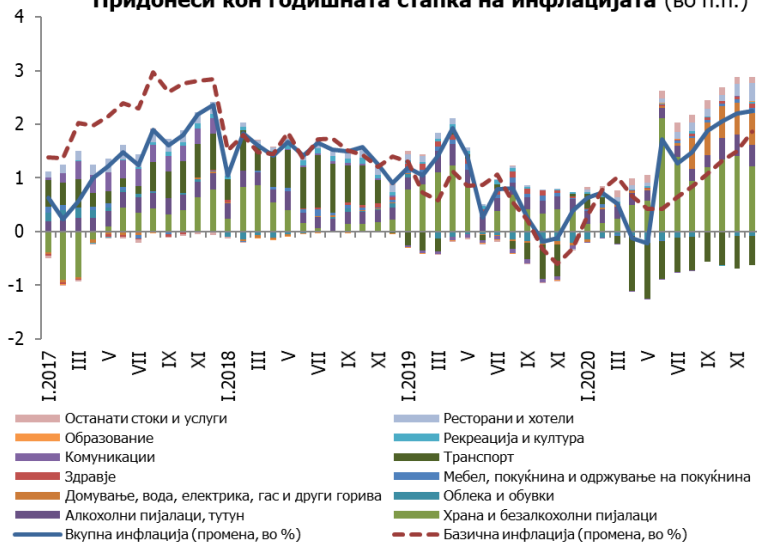
Месечната стапка на базичната инфлација во декември е позитивна и изнесува 0,9% (по забележаните негативни стапки во претходните три месеци), а на годишна основа стапката на базична инфлација бележи забрзување и изнесува 1,9% (1,5% во претходниот месец). Структурата на годишната стапка на базичната инфлација во декември е слична како претходниот месец, односно и натаму највисок позитивен придонес имаат цените на тутунот¹⁰. Исто така, позитивен придонес овој месец имаат и цените на рестораните и услугите за сместување. Од друга страна, негативен придонес имаат цените на воздушниот сообраќај, облека и обувки, аудиовизуелната и информатичката опрема.

⁸ Гледано по групи производи, најголем позитивен придонес на месечна основа имаат повисоките цени на транспортот, односно цените на воздушниот сообраќај, следено од порастот на цените на услугите за сместување, цените на течните горива и мазива, туристичките аранжмани, како и цените на месото. Од друга страна, најголем негативен придонес имаат цените на зеленчукот, овошјето, лебот и житата.

⁹ Во услови на годишен пад на цените на течните горива и мазива согласно со светските движења на цената на нафтата, годишниот раст на цените на енергијата е резултат на зголемувањето на цените на електричната енергија во август, согласно со одлуката на Регулаторната комисија за енергетика. Започнувајќи од 1.8.2020 година, цената на електричната енергија е повисока за 7,4%, односно за висок а тарифа изнесува 5,95 ден/kWh, за ниска тарифа изнесува 2,99 ден/kWh, додека за еднотарифно мерење изнесува 4,77 ден/kWh (<https://www.erc.org.mk/pages.aspx?id=153>).

¹⁰ Годишниот раст на цената на тутунот во декември е одраз на покачувањето на цените на цигарите во март и јули 2020 година, согласно со предвиденото годишно зголемување на акцизите на цигарите за 0,20 денари/парче, заклучно со 1 јули 2023 година. На ист начин делуваат и промените во Законот за тутун, производи од тутун и сродни производи, којшто обврзува сите пакувања на цигарите да имаат по 20 цигари до ноември 2020 година (претходно имаше кутии и по 19 цигари), што о заедно со зголемиениот износ за акцизата којшто се наплатува по цигара, придонесе за зголемувањето на трошоците на производителите.

Придонеси кон годишната стапка на инфлацијата (во п.п.)

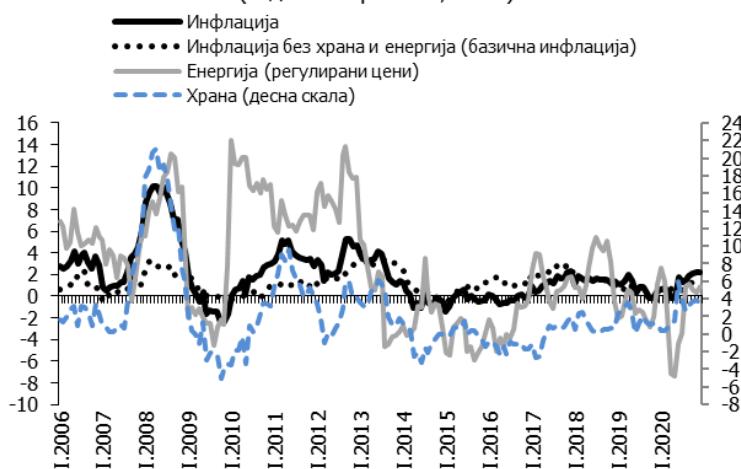

Анализирано збирно, за целата 2020 година, годишната стапка на инфлација изнесува 1,2% и главно е во согласност со октомвриската проекција (проектирана стапка на инфлација од 1,1%).

Во однос на очекуваните движења на цените на надворешните влезни претпоставки кај проекцијата на инфлацијата, направените ревизии се во различна насока.

Во вакви услови, и натаму е нагласена неизвесноста од движењето на светските цени на примарните производи во следниот период и нивното влијание врз домашните цени, согласно со неизвесните економски ефекти од вториот бран на пандемијата на ковид-19 и нејзиното времетраење, како и појавата на мутација на корона-вирусот.

Инфлација и цени на храната и енергијата (годишни промени, во %)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

Во октомври 2020 година, номиналниот годишен раст на просечната нето-плата изнесуваше 8,4% (7,7% во претходниот месец). Солидниот раст на платите, како и претходно, во еден дел претставува пренесен ефект од покачувањето на платите во јавниот сектор¹¹, ефектот од мерката за субвенционирање на придонесите поради зголемување на платата¹², надолнет со ефектот од овогодешното усогласување на

¹¹ Во јануари 2020 година, извршено е зголемување на платите во образованието од 10%, а од февруари 2020 година зголемување на платите е извршено кај вработените во здравството (раст од 25% за специјалистите, 15% за општите лекари, 10% за медицинските сестри и по 5% за здравствени соработници и помошно-техничкиот персонал).

¹² Согласно со Законот за субвенционирање на придонесите од задолжително социјално осигурување поради зголемување на платата, којшто започна да се применува со исплатата на ноемвриската плата („Службен весник на РСМ“ бр. 239/19), при што субвенционирањето придонеси се одобрува доколку зголемувањето на нето-платата е во износ од најмалку 600 до најмногу 6000 денари месечно по осигуреник („Службен весник на РСМ“ бр. 239/19, чл. 2 и 3).

Просечна исплатена плата
(годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори
(номинални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

растот на законски утврдената минимална плата (зголемување за 3% во јули¹³).

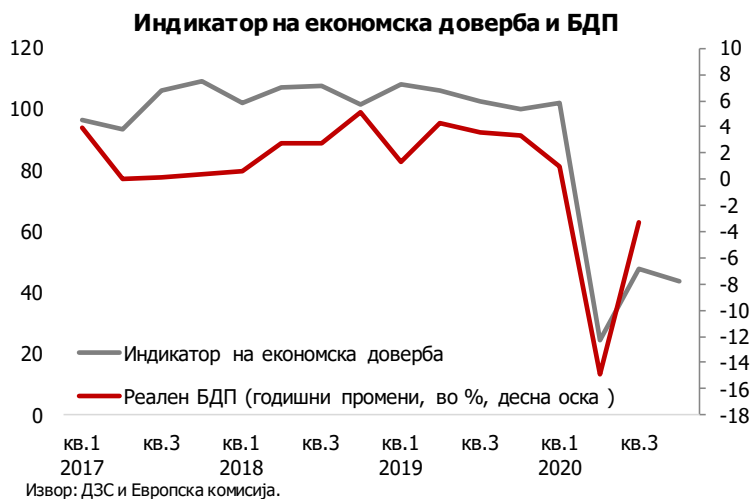
Раст на платите имаше кај поголемиот дел од дејностите, а најизразен е кај дејностите поврзани со „здравствена и социјална заштита“, „уметност, забава и рекреација“, „преработувачка индустрија“, „трговија на големо и мало“, „информации и комуникации“, „стручни, научни и технички дејности“, како и кај вработените во образованието¹⁴.

При раст на трошоците на живот на годишно ниво, **реалниот годишен раст на нето-платата во октомври изнесуваше 6,3%.**

Остварениот годишен раст на платите во октомври е малку повисок во однос на очекувањата за раст на платите во рамките на октомвриската проекција.

¹³ Согласно со објавата на Министерството за труд и социјална политика, објавена во „Службен весник на РСМ“ бр. 75/20 и Уредбата со законска сила за примена на Законот за минимална плата во Република Македонија „Службен весник на РСМ“ бр. 88/20, минималната нето-плата се зголеми за 3%, односно за 434 денари. Висината на минималната плата во бруто-износ, започнувајќи од јули 2020 година до март 2021 година изнесува 21.776 денари (претходно 21.107 денари), односно минималната плата во нето-износ изнесува 14.934 денари (претходно 14.500 денари). Редовното усогласување за зголемување на минималната плата (со порастот за претходната година на просечно исплатената плата во РСМ, индексот на трошоци на живот и реалниот пораст на БДП - една третина од порастот од секој показател, соодветно) беше направено уште пред кризата предизвикана од пандемијата на ковид-19, но со Уредба, Владата го стави во мирување до завршувањето на вонредната состојба (односно за периодот април-јуни 2020 година). Претходно, покрај редовното усогласување во април 2019 година, минималната плата беше вонредно зголемена во декември 2019 година (за околу 2000 денари, нето) и изнесуваше 14.500 денари, нето (Закон за минимална плата, „Службен весник на РСМ“ бр. 239/19).

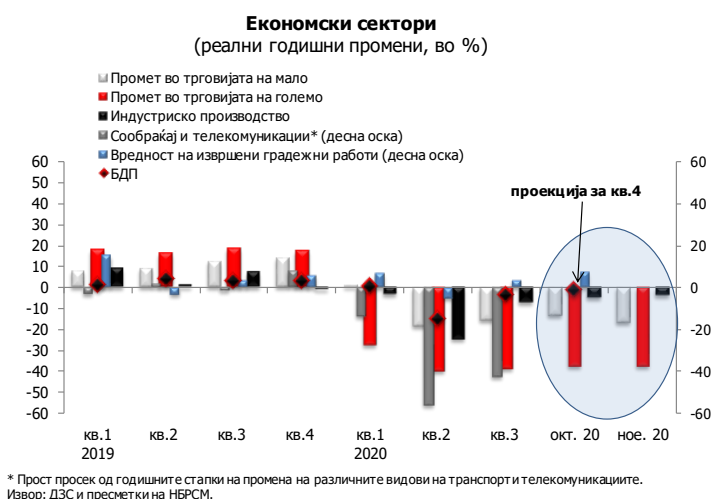
¹⁴ Намалување на платите во октомври 2020 година е забележано само кај дејностите поврзани со „финансиски дејности и дејности на осигурување“.

Високофреквентните податоци на страната на понудата и побарувачката коишто се расположливи за периодот октомври-ноември 2020 година се главно поповолни во споредба со остварувањата во третиот квартал. Сепак, движењата на годишна основа и натаму упатуваат на пад на економската активност во четвртиот квартал од годината, но поумерено во споредба со падот во претходниот квартал, што е во согласност со очекувањата според октомврискиот циклус проекции.

Натамошното забавување на падот и постепено економско закрепнување се должи на целните и помалку рестриктивни мерки за справување со вториот бран на ковид-19¹⁵, потоа на постепено приспособување на однесувањето и навиките на субјектите (како фирмите, така и потрошувачите) кон новонастанатата состојба, како и ефектот од преземените монетарни и фискални мерки. Од друга страна, што се однесува до најновите согледувања на економските субјекти за состојбата во економијата¹⁶, резултатите од анкетните истражувања за периодот октомври-декември 2020 година упатуваат на малку послаби согледувања во споредба со третиот квартал, но помалку негативни од оние во вториот квартал, кога економијата се соочуваше со првиот бран од пандемијата и беа преземени значително построги рестриктивни мерки.

Кај најголемиот дел од расположливите високофреквентни податоци на страната на понудата се забележува подобрување во однос на остварувањата во третиот квартал, како и натамошно забавување на нивниот пад на годишна основа.

¹⁵ Во периодот октомври-ноември 2020 година, Владата донесе повеќе одлуки за повторно воведување рестриктивни мерки заради заштита на здравјето на граѓаните и справување со вирусот ковид-19, а како резултат на значително зголемиот број на новозаразени и починати лица од истиот во овој период. Меѓу нив се и ограничувањето на работното време на угостителските објекти, ограничување на капацитетот на патници во возилата во јавниот превоз, забрана за групирања на јавен простор и сл. Исто така на 23-та седница Владата донесе и Одлука за постоење на кризна состојба на територијата на Република Северна Македонија. Сепак, ваквите рестриктивни мерки се помалку рестриктивни во однос на оние во вториот квартал. Повеќе информации за преземените мерки може да се најдат на следниве врски: <https://vlada.mk/node/22716>, <https://vlada.mk/node/22871>, <https://vlada.mk/node/23041> и <https://vlada.mk/node/23294>.

¹⁶ Се однесува на анкетите спроведени од страна на Европската комисија за мерење на економската доверба на субјектите во една економија. Композитниот показател на економска доверба се добива како пондериран просек од показателите на доверба за потрошувачите и показателите на доверба за одделните економски сектори (градежништво, индустрија, трговија на мало и услуги). Почнувајќи од јануари 2019 година, Европската комисија изврши ревизија на структурата на показателот за доверба на потрошувачите, а преку овој составен елемент и на композитниот показател на економска доверба. Повеќе информации за новата методологија може да се најдат на следнава врска: https://ec.europa.eu/info/files/reviced-consumer-confidence-indicator_en

ИНДУСТРИСКО ПРОИЗВОДСТВО И ОСТАНАТИ ЕКОНОМСКИ ДЕЈНОСТИ

	2018				2019				2020				
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	окт.	ное.
	<i>реални годишни промени во %</i>												
Бруто домашен производ	0.7	2.8	2.7	5.1	1.4	4.3	3.6	3.3	0.9	-14.9	-3.3	-	-
Индустриско производство	5.2	4.9	5.1	6.4	8.8	1.1	7.1	-1.3	-3.7	-25.0	-7.5	-5.2	-3.9
Извршени градежни работи	-39.6	0.9	-10.0	14.6	15.1	-3.3	3.0	5.3	6.3	-5.1	3.0	7.4	-
Високоградба	3.2	6.1	-11.4	28.1	-9.3	5.1	23.7	-1.1	-8.5	-20.4	17.9	-17.4	-
Нискоградба	-65.2	-1.7	-9.3	4.5	58.3	-8.0	-6.7	11.1	21.3	4.7	-6.2	27.3	-
Промет во трговијата - Вкупно*	5.8	8.2	7.3	9.2	13.9	12.8	15.3	15.5	-16.7	-30.6	-26.1	-23.8	-24.3
Промет во трговијата на мало*	5.8	8.9	9.4	10.5	7.6	8.8	12.0	13.8	1.0	-18.6	-15.7	-13.4	-17.1
Промет во трговијата на големо*	5.2	6.8	7.0	8.6	18.0	16.0	18.1	17.3	-27.8	-40.1	-38.7	-37.8	-37.6

*Реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот. Податоците за трговијата во 2020 година се претходни податоци.

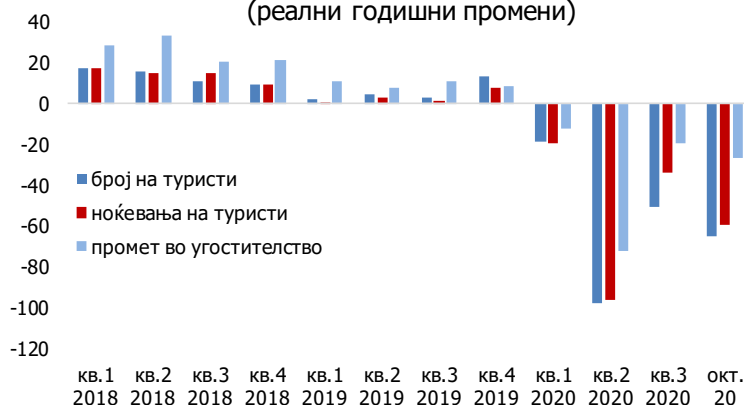
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Прометот во вкупната трговија во периодот октомври-ноември забележа реален пад од 24,1% на годишна основа, одразувајќи ги и натаму неповолните остварувања кај трговијата на големо и трговијата на мало, додека трговијата со моторни возила забележа висок реален раст. Сепак, падот на прометот во вкупната трговија, како и на трговијата на големо и трговијата на мало е поблаг во споредба со падот забележан во третиот квартал.

Индустриското производство во периодот октомври-ноември забележа пад од 4,5% на годишна основа (забавување во споредба со падот од 7,5% во третиот квартал). Гледано по главни индустриски дејности, најголем пад и следствено, највисок негативен придонес и натаму се забележува кај преработувачката индустрија, додека минимален негативен придонес се забележува кај енергетскиот сектор. Од друга страна, рударството има мал позитивен придонес. Падот во рамките на преработувачката индустрија е широко дисперзиран, а најголем негативен придонес се забележува кај дел од традиционалните дејности, како на пример „производство на прехранбени производи“, „производство на облека“, како и „производство на тутунски производи“. Кога станува збор за дејностите каде што се активни странските извозни капацитети, најголем негативен придонес се забележува кај производството на машини и уреди. Исто така, поголем негативен придонес има и кај дејноста „производство на други неметални минерални производи“. Од друга страна, највисок позитивен придонес во преработувачката индустрија во периодот октомври-ноември се забележува кај производството на моторни возила (дејност којашто во изминатиот период од март до септември забележа значителен пад).

Забавувањето на годишниот пад на индустриското производство во периодот октомври-ноември, во однос на падот во третиот квартал, се должи пред сè на растот на рударството (наспроти падот во третиот квартал) и на поумерениот пад на енергетскиот сектор. Во рамките на преработувачката индустрија, најголемо подобрување имаат дел од дејностите во кои работат компаниите од автомобилската индустрија, но и дел од традиционалните

Индикатори за угостителството (реални годишни промени)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

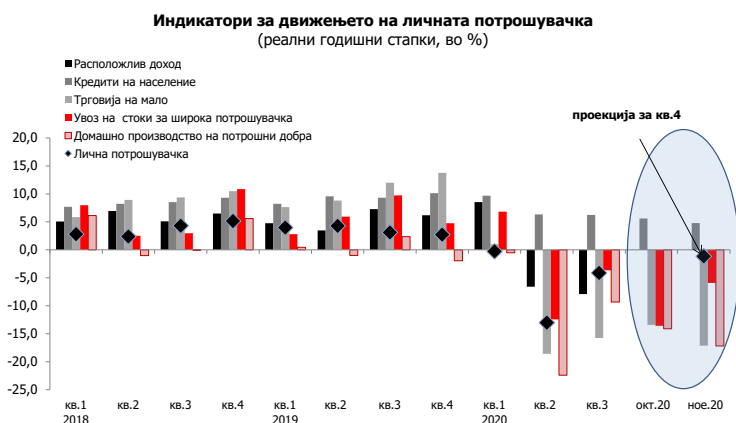
дејности, како што се производството на пијалаци и на текстил.

Во октомври 2020 година, во **градежниот сектор** е забележан реален годишен раст од 7,4%, што претставува забрзување на растот во споредба со третиот квартал (раст од 3%). Притоа, растот во октомври во целост се должи на растот на активноста во делот на нискоградбата, при висок реален годишен пад кај високоградбата.

Кај **услугите**, во октомври 2020 година се забележува реален пад на годишна основа кај бројот на туристи, ноќевањата, како и вкупниот промет и притоа падот кај сите три категории е подлабок во споредба со третиот квартал. Ваквото продлабочување во октомври се должи речиси во целост на падот на бројот и ноќевањата на домашни туристи (по нивниот раст во претходниот квартал), делумно и како резултат на исцрпените ефекти од мерките на владата за поддршка на домашниот туризам.

Расположливите показатели за **агрегатната побарувачка** се поповолни во споредба со третиот квартал, но слично како и кај понудата, показателите упатуваат на натамошен, но поумерен годишен пад на економската активност во четвртиот квартал од годината.

Показателите за движењата кај **личната потрошувачка**¹⁷ главно упатуваат на забавување на годишниот пад на потрошувачка во четвртиот квартал од годината. Така, натамошно забавување на падот во овој период е забележано кај бруто-приходите од ДДВ и трговијата на мало, но минимално. Исто така, повољни се и изворите на финансирање на личната потрошувачка, каде што продолжува солидниот раст кај речиси сите компоненти на расположливиот доход (раст на масата на пензии и реалните плати), а продолжува и растот кај кредитите на населението. Од друга страна, домашното производство на потрошни добра и увозот на стоки за широка потрошувачка покажуваат малку повисок пад во споредба со третиот

¹⁷ Од показателите за личната потрошувачка, податоците за прометот во трговијата на мало, пензиите, домашното производство на потрошни добра, увозот на стоки за широка потрошувачка и кредитите на населението се однесуваат на периодот октомври – ноември 2020 година, додека нето-платите се дадени заклучно со октомври 2020 година.

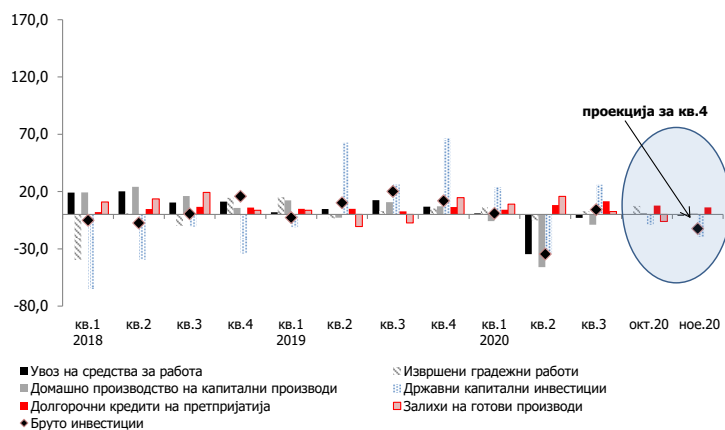
квартал. Што се однесува до показателот за довербата на потрошувачите, тој упатува на зголемување на песимизмот во четвртиот квартал, во однос на третиот квартал (понегативни согледувања и очекувања во однос на финансиска и општата економска состојба во земјата и нивните трошења во следниот период), во еден дел како резултат на појавата на вториот бран од пандемијата на ковид-19 и повторното воведување рестриктивни мерки.

Високофреквентните податоци за **брuto-инвестициите**¹⁸ во периодот октомври-ноември 2020 година главно упатуваат на поповолни движења и кај оваа категорија. Така, забрзува растот кај градежништвото, а по падот во претходниот квартал, раст се забележува и кај домашното производство на капитални производи и данокот на добивка. Истовремено, продолжува и растот кај долгорочното кредитирање на претпријатијата од страна на банките, но побавно. Исто така, поволни се и оценките на раководителите на претпријатијата од градежништвото коишто упатуваат на подобри движења во четвртиот квартал во споредба со претходниот квартал. Истовремено, во овој период, забавува падот и кај увозот на средства за работа и кај индустриското производство, а оценките на раководителите на претпријатијата во индустријата во четвртиот квартал се слични како и во третиот квартал. Од друга страна државните капитални инвестиции бележат пад, по растот во претходниот квартал.

Податоците за **надворешнотрговската размена** во периодот октомври-ноември 2020 година упатуваат на потенцијално стеснување на дефицитот во четвртиот квартал од годината во однос на истиот период од минатата година, во услови на номинален годишен раст на извозот наспроти падот на увозот на стоки.

Буџетските остварувања во периодот октомври-ноември 2020 година упатуваат на поумерен годишен раст на **јавната потрошувачка** во четвртиот квартал, при

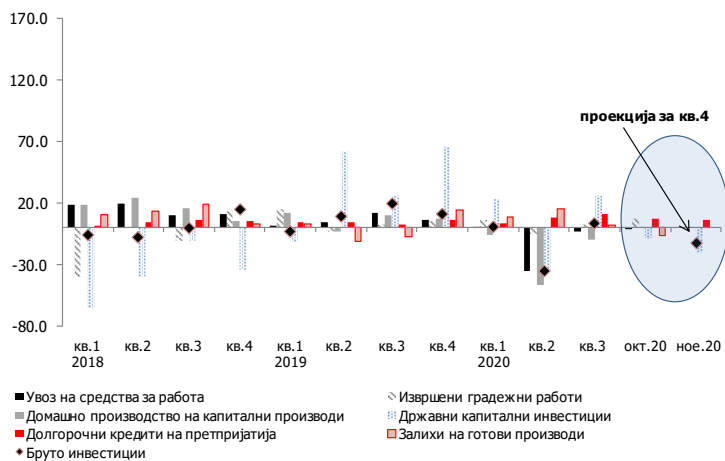
Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

¹⁸ Податоците за извршените градежни работи се заклучно со октомври 2020 година, додека, пак, податоците за долгорочните кредити на претпријатија, државните капитални инвестиции, индустриското производство, увозот на стоки за инвестиции и домашното производство на капитални производи се однесуваат на периодот октомври-ноември 2020 година.

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

побавен раст кај поголемиот дел од главните категории на јавната потрошувачка, како што се трансферите за здравствена заштита, трансферите до локалните власти, Агенцијата за вработување и расходите за плати. За разлика од изминатите три квартали, во периодот октомври-ноември мал раст беше забележан кај расходите за стоки и услуги, додека кај трансферите до Фондот за ПИОРСМ беше забележан пад.

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

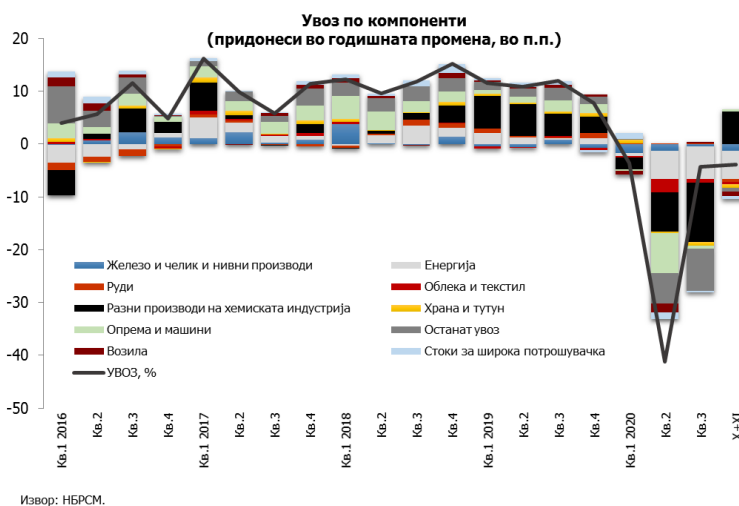
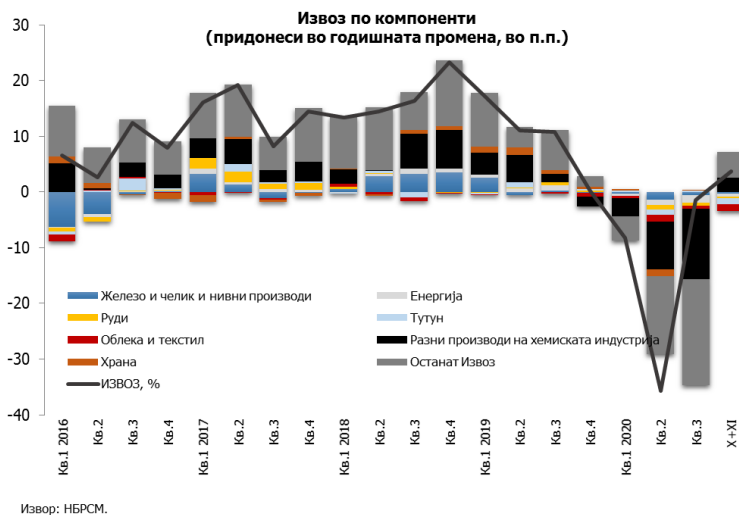
Во периодот октомври-ноември 2020 година, дефицитот во размената на стоки со странство бележи пад од 23,5% на годишна основа, во услови на раст на извозот на стоки при истовремен мал пад кај увозот на стоки. Притоа, вкупната надворешнотрговска размена е речиси непроменета на годишно ниво, упатувајќи на закрепнување по првичниот силен шок предизвикан од пандемијата на ковид-19 во второто тримесечје.

Извозот на стоки во периодот октомври-ноември забележа раст од 3,8% на годишна основа. Основен фактор за позитивните движења е забрзаната извозна активност на капацитетите ориентирани кон извоз од автомобилската индустрија. Од друга страна, речиси сите останати извозни категории имаа умерен негативен придонес кон вкупниот извоз (а најмногу тутунот и облеката и текстилот).

Во споредба со октомвриската проекција, остварувањата во октомври и ноември 2020 година упатуваат на можност за подобри извозни резултати од очекуваните за четвртиот квартал од 2020 година. Позначително нагорно отстапување се забележува кај извозот на капацитетите во странска сопственост, додека остварувањата кај останатите извозни категории се главно во согласност со очекуваните за четвртото тримесечје.

Увозот на стоки во периодот октомври-ноември оствари мал пад од 2,9% на годишна основа. Годишен пад бележат повеќето увозни категории, при најголем негативен придонес од страна на понискиот енергетски увоз (како комбиниран ефект од пониските увезени количини и падот на цената на суровата нафта на светските берзи). Во иста насока, но доста поумерено, делуваа и увозот на железо и челик, возила, храна и на стоки за широка потрошувачка. Од друга страна, ваквите остварувања се делумно неутрализирани од повисокиот суровински увоз на дел од извозните капацитети во странска сопственост во текот на октомври и ноември.

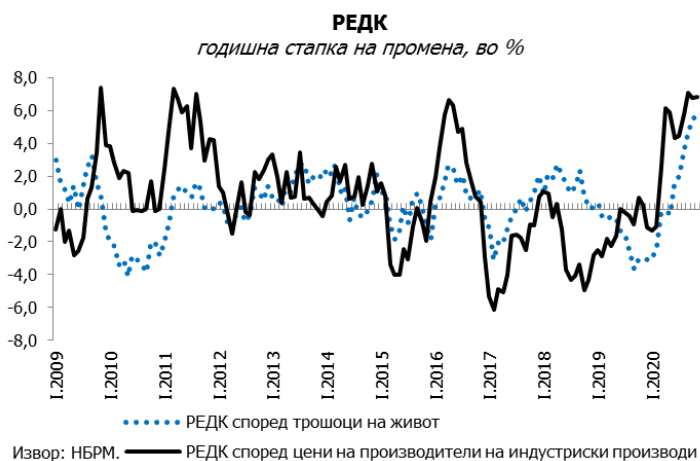
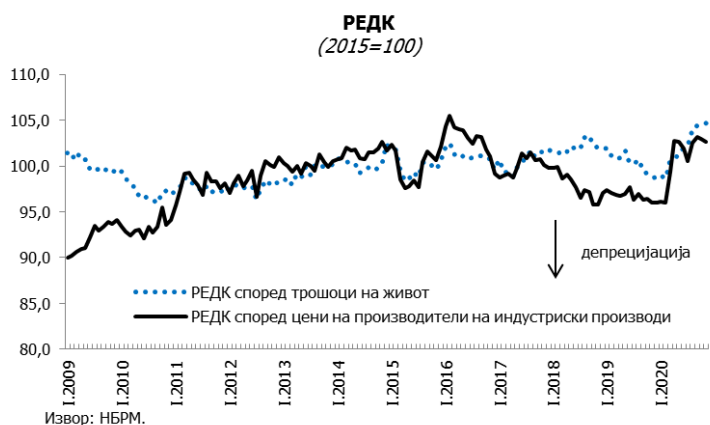
Во споредба со октомвриската проекција, остварувањата во октомври и ноември 2020 година упатуваат на можност за повисоки

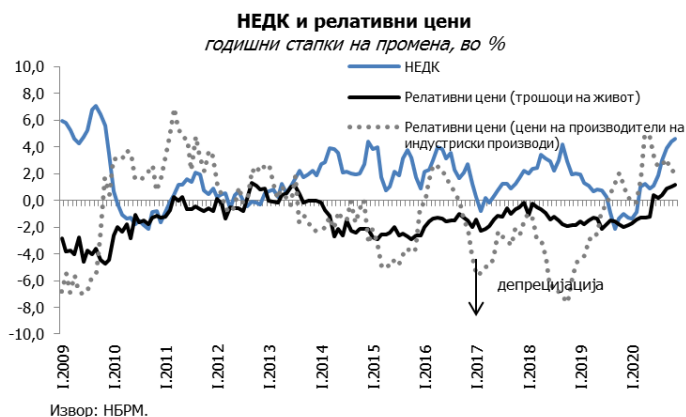

остварувања и на увозната страна од очекуваните за четвртиот квартал од 2020 година. Притоа, позначително нагорно отстапување засега се забележува кај суровинскиот увоз на дел од извозните капацитети во странска сопственост и кај увозот на опрема и машини, согласно со подобрата извозна активност.

Следствено, остварувањата кај извозот и увозот на стоки во октомври и ноември 2020 година упатуваат на можност за остварување трговски дефицит главно во согласност со очекуваниот според октомвриската проекција.

Во периодот октомври-ноември 2020 година, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот аперира за 5,6%, додека индексот на РЕДК пресметан со цените на производителите на индустриски производи забележа повисока аперијација од 6,8%. Најголем придонес за ваквата промена има НЕДК, којшто бележи аперијација од 4,5%, што во најголем дел е резултат на депресијацијата на руската рубља и турската лира. Истовремено, релативните трошоци на живот се повисоки за 1,1%, додека релативните цени на индустриските производители бележат раст од 2,2%.

Индексите на РЕДК пресметани со пондери засновани врз надворешнотрговската размена без примарните производи, во периодот октомври-ноември 2020 година исто така забележаа апрецијација на годишна основа. Така, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот апрецира за 4%, додека РЕДК дефлациониран со цените на индустриските производи, за 5%. Притоа, релативните трошоци на живот пораснаа за 1,1%, а релативните цени на производителите на индустриски производи забележаа раст од 2%, а најголем придонес има номиналниот ефективен девизен курс којшто забележа апрецијација од 2,9% на годишна основа.

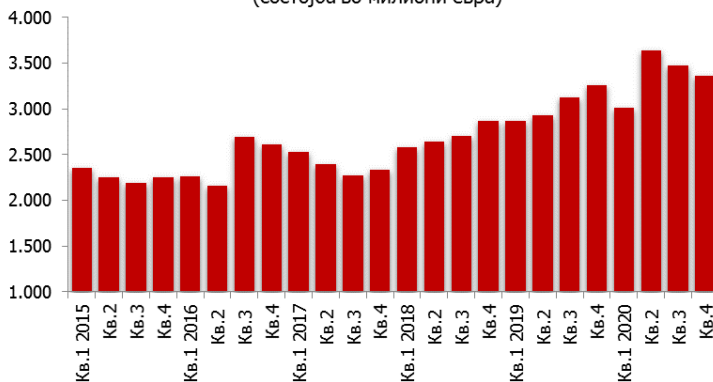
Движења на менувачки пазар

Извор: НБРСМ.

Остварениот нето-откуп на менувачкиот пазар во последниот квартал на 2020 година изнесува 256,5 милиони евра, што претставува намалување од 23,9% на годишна основа. Ваквите остварувања произлегуваат од истовремениот пад на понудата и на побарувачката на девизи (за 24% и 24,3%, соодветно).

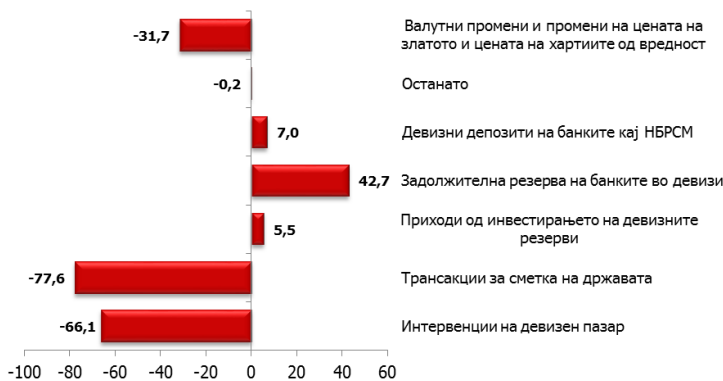
Бруто девизни резерви (состојба во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

Состојбата на бруто девизните резерви на 31.12.2020 година изнесува 3.359,9 милиони евра. Гледано преку факторите на промена, во овој период имаше редовна отплата на обврските на јавниот сектор кон странство¹⁹, Народната банка интервенира со продажба на девизи на девизниот пазар, при валутни промени и промени на цената на златото. Останатите текови имаа поумерено влијание врз промените кај девизните резерви во анализираниот период.

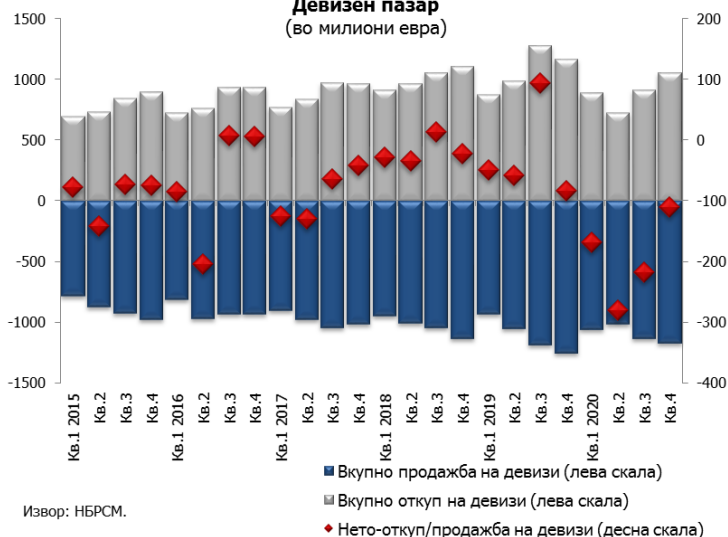
Фактори на промена на девизните резерви во последниот квартал на 2020 година (во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

¹⁹ Во ноември 2020 година беше извршена отплата на преостанатиот дел од еврообврзницата издадена во 2015 година.

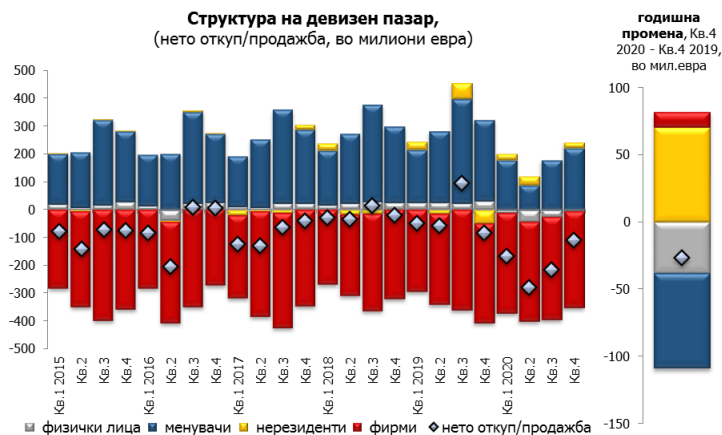
Девизен пазар (во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

Во последниот квартал на 2020 година, на девизниот пазар на банките е остварена малку повисока нето-продажба на девизи во споредба со истиот период од минатата година, во услови на пад и на понудата и на побарувачката на девизи.

Структура на девизен пазар, (нето откуп/продажба, во милиони евра)

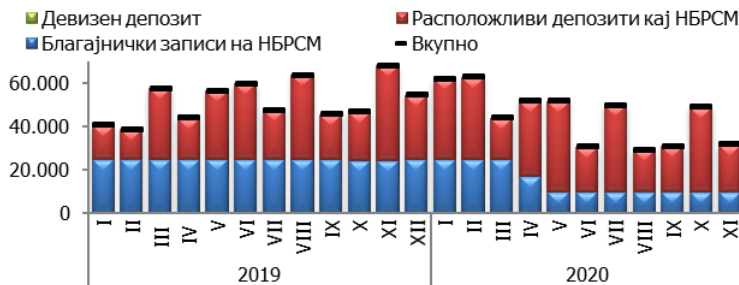

Извор: НБРСМ.

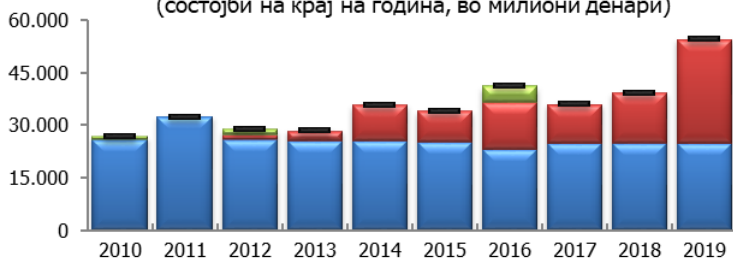
Секторската анализа покажува дека ваквите поместувања произлегуваат од понискиот нето-откуп кај менувачите и од остварената нето-продажба кај физичките лица, наспроти нето-откупот остварен во истиот период од минатата година.

Монетарни инструменти

(состојби на крај на месец, во милиони денари)

(состојби на крај на година, во милиони денари)

Извор: НБРСМ.

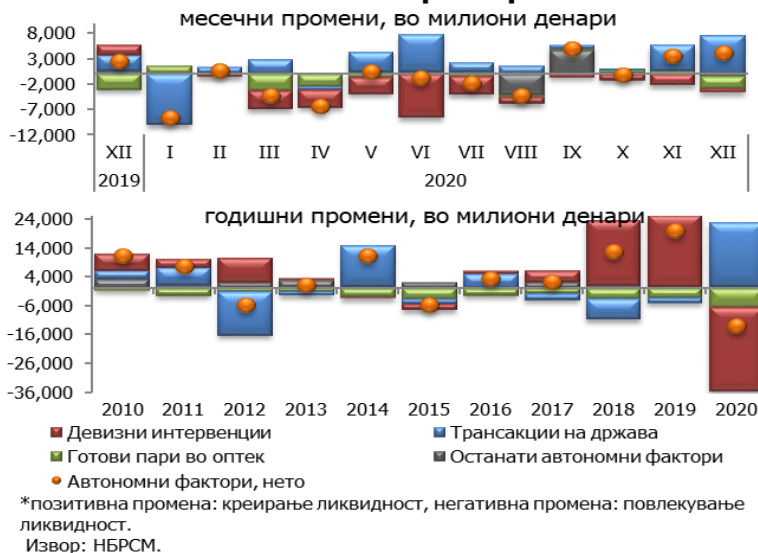
Состојбата на монетарните инструменти на крајот на ноември се намали во споредба со претходниот месец, што се должи на намалувањето на износот на пласирани средства на банките во депозити кај Народната банка, при непроменета состојба на благајничките записи²⁰. Нивото на монетарните инструменти на крајот на ноември е пониско од проектираното за крајот на четвртиот квартал на 2020 година²¹.

Нето девизната актива на Народната банка на крајот на ноември засега е повисока од проектираната состојба за крајот на четвртиот квартал од 2020 година.

²⁰ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 11 ноември 2020 година, беа понудени и продадени благајнички записи во износ од 10.000 милиони денари, со камат на стапка од 1,5% и рок на достасување од 35 дена.

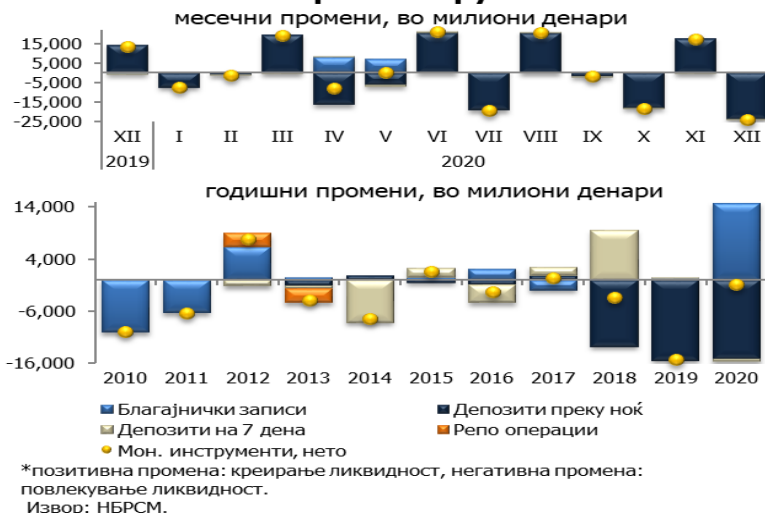
²¹ Споредбите на остварувањата се во однос на октомвриската проекција на Народната банка.

Автономни фактори*

Вкупните депозити на државата кај Народната банка во ноември забележаа месечно намалување²², но нивната состојба на крајот на ноември е повисока во однос на проектираната за крајот на четвртото тримесечје од 2020 година.

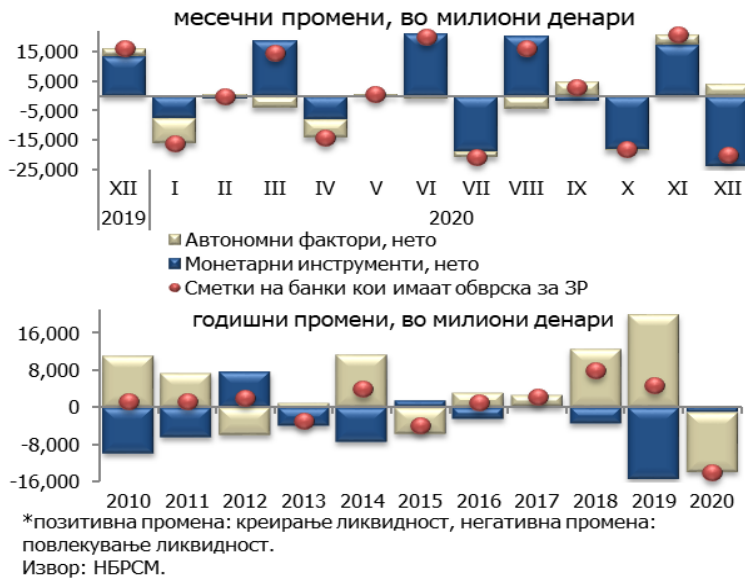
Монетарни инструменти*

Примарните пари во ноември забележаа месечен раст, како резултат на зголемувањето на вкупните резерви на банките кај Народната банка, при мало намалување на готовите пари во оптек. Притоа, состојбата на примарните пари е речиси на нивото проектирано за четвртото тримесечје од 2020 година.

²² Во ноември 2020 година беше извршена отплата на преостанатиот дел од еврообврзницата издадена во 2015 година.

Ликвидност на банки*

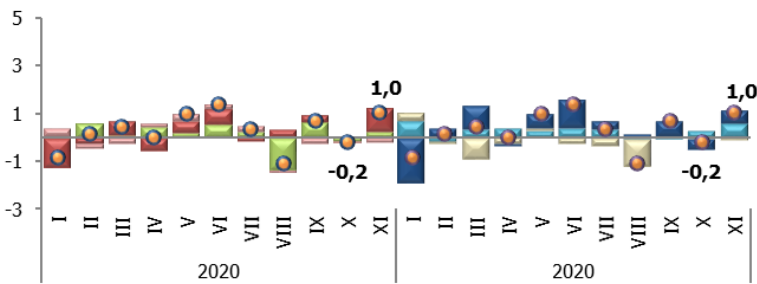

Ликвидните средства на банкарскиот систем во декември забележаа пад на месечно ниво. Промената во целост произлегува од повисокиот износ на пласмани на банките во краткорочните депозити, односно во депозитите преку ноќ, при непроменета состојба на благајничките записи²³. Автономните фактори на нето-основа придонесоа кон зголемување на ликвидноста на банкарскиот систем, како резултат на промената кај трансакциите на државата.

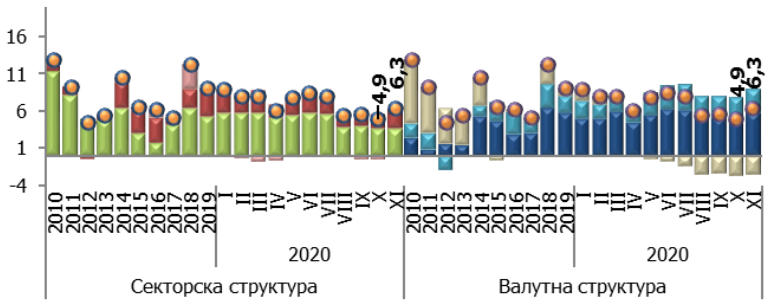
²³ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 16 декември 2020 година, беа понудени и продадени благајнички записи во износ од 10.000 милиони денари, со каматна стапка од 1,5% и рок на достасување од 28 дена.

Вкупни депозити

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

- Депозити на останати сектори*
- Депозити во странска валута
- Депозити на претпријатијата
- Депозити, месечни/годишни промени, во %
- Депозити во домашна валута
- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата
- Депозити, годишни промени, во %

*Во депозитите на останати сектори се опфатени депозитите на останатите финансиски институции на сметките кај НБРСМ и средствата на единиците на локалната самоуправа на сметките кај НБРСМ. Податоците соодветствуваат со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nsp.x.

Вкупните депозити²⁴ во финансискиот систем во ноември остварија месечен раст од 1%, по минималниот пад во претходниот месец. Од секторски аспект, порастот на вкупните депозити²⁵ е резултат пред сè на позитивниот придонес на депозитите на претпријатијата, при умерен раст и на депозитите на домаќинствата. Според валутната структура, месечниот раст на вкупните депозити е резултат на истовремениот раст на денарските (во целост како резултат на зголемувањето на депозитните пари) и девизните депозити. Вкупните депозити во октомври и ноември остварија раст, согласно со октомвриската проекција за четвртиот квартал. Со оглед на вообичаениот висок прираст на вкупните депозити во последниот месец од годината, надополнет со исплатите од четвртиот пакет фискални мерки во текот на декември, ваквите движења даваат индикација за повисоки остварувања кај депозитите од проектираните.

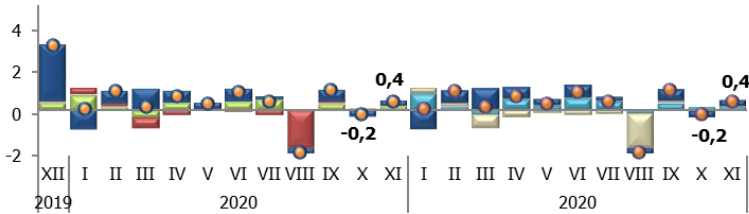
Годишната стапка на раст на вкупните депозити во ноември изнесува 6,3%, при проектиран годишен раст за крајот на четвртиот квартал од 2020 година од 4,4%. Од секторски и валутен аспект, годишниот раст во најголем дел произлегува од депозитите на домаќинствата, односно од депозитните пари.

Депозитите на домаќинствата во ноември остварија месечен раст од 0,4%. Ова се должи на промената кај денарските депозити (во целост како резултат на зголемувањето на депозитните пари), при помал раст и на девизните депозити. Дополнителен придонес кон растот имаат и краткорочните депозити, при речиси непроменети долгорочни депозити. **На годишна основа, растот на депозитите на домаќинствата во ноември изнесува 5,4%.**

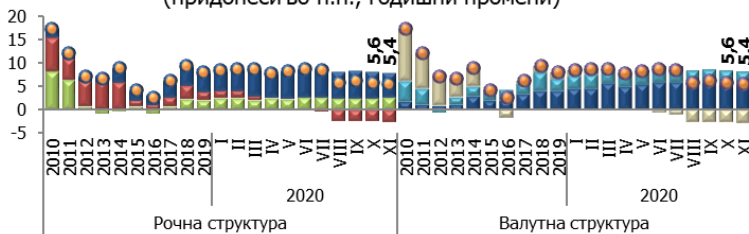
²⁴ Податоците се однесуваат на депозитите на недржавниот сектор во банките и штедилниците, средствата на останатите финансиски институции на сметките кај НБРСМ и средствата на единиците на локалната самоуправа на сметките кај НБРСМ. Податоците соодветствуваат со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nsp.x.

²⁵ Месечното зголемување на вкупните депозити во текот на ноември делумно е резултат на исплатените средства на приватниот сектор во рамките на државниот пакет фискални мерки коишто се насочени кон ублажување на економските последици од вирусната инфекција ковид-19.

Депозити на домаќинства (придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

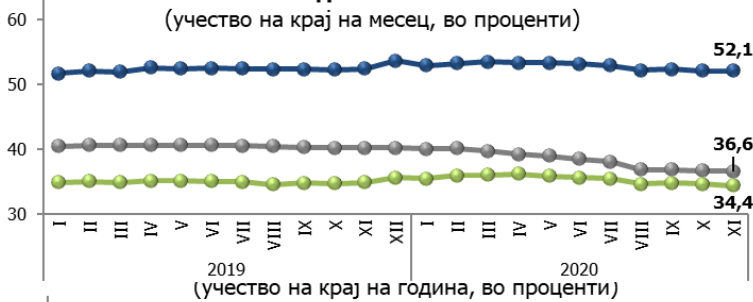

- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата во домашна валута
- Депозити на домаќинствата во странска валута
- Долгорочни депозити на домаќинствата
- Краткорочни депозити на домаќинствата
- Депозити на домаќинствата, месечни/годишни промени, во %

Извор: НБРСМ.

Учеството на денарските депозити (со депозитни пари) во вкупните депозити на домаќинствата е непроменето во однос на претходниот месец и изнесува 52,1%.

Денарски депозити на домаќинствата/вкупни депозити

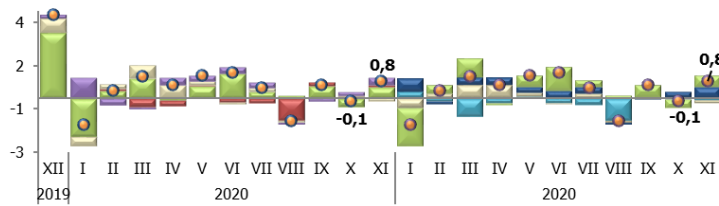
*Вкупните депозити само во банки и штедилници.

Извор: НБРСМ.

Паричната маса, изразена преку најширокиот монетарен агрегат М4, забележа раст од 0,8% на месечна основа. Ова е резултат на истовремениот раст на денарските депозити (во целост како резултат на растот на депозитните пари) и на девизните депозити. Од аспект на рочната структура, краткорочните депозити забележаа месечен раст, при мал раст и кај депозитите на долг рок. **На годишна основа, паричната маса во ноември е повисока за 7,7%, при проектиран годишен раст од 5,4% за четвртиот квартал од 2020 година.**

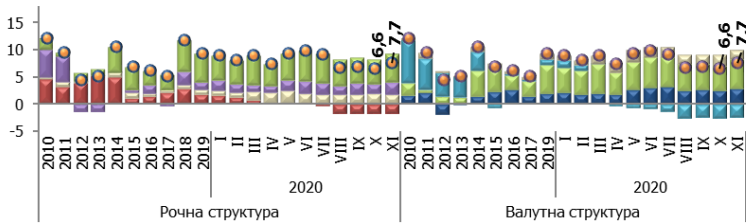
Парична маса М4

(придонеси во п.п., месечни промени)

Учеството на денарскиот дел во вкупната парична маса М4 на крајот на ноември изнесува 63,8% (64% во претходниот месец).

(придонеси во п.п., годишни промени)

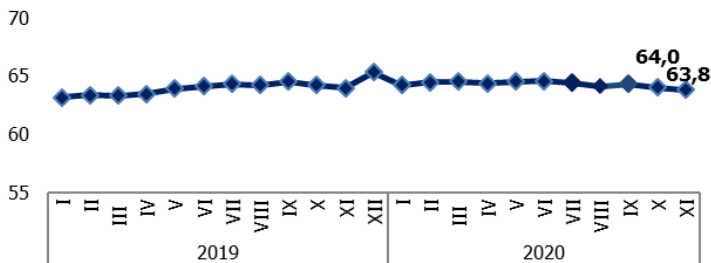

- ГПО надвор од депозитни институции
- Депозитни пари
- Вкупни краткорочни депозити
- Вкупни денарски депозити
- Вкупни девизни депозити
- Вкупни долгорочни депозити
- М4, месечни/годишни промени, во %

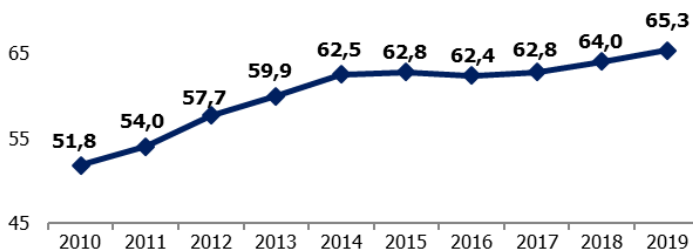
Извор: НБРСМ.

Учество на М4 денарски дел во вкупна парична маса М4

податоци на крај на месец, во %

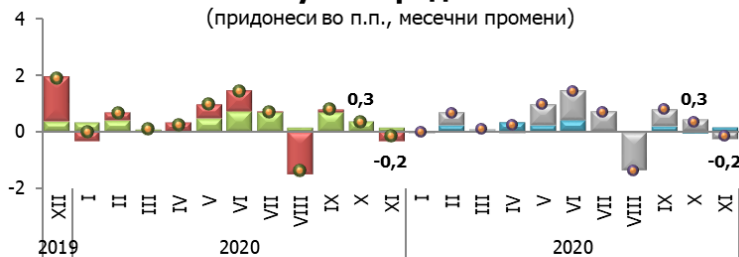
податоци на крај на година, во %

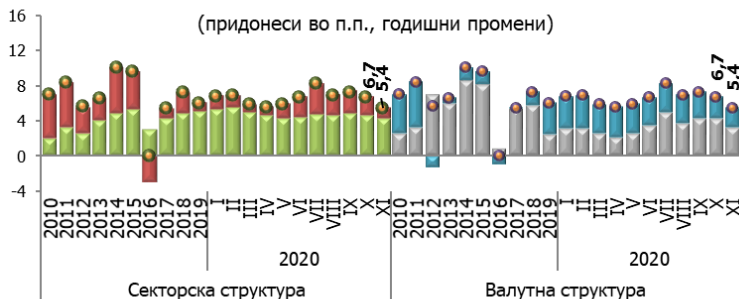
Извор: НБРСМ.

Вкупни кредити

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

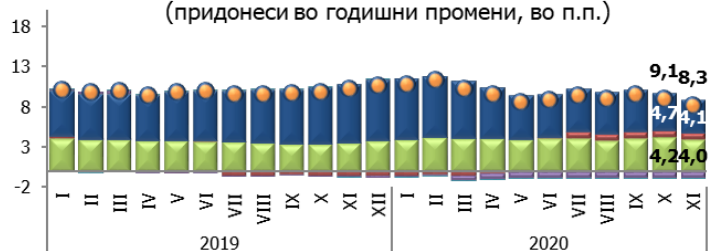
- Кредити во странска валута
- Кредити во домашна валута
- Кредити на претпријатијата
- Кредити на домаќинствата
- Кредити, месечни/годишни промени, во %
- Кредити, годишни промени, во %

Извор: НБРСМ.

Во ноември, вкупните кредити забележаа минимален месечен пад од 0,2%, наспроти растот во претходниот месец. Од секторски аспект, намалувањето на вкупните кредити во целост е резултат на кредитите на претпријатијата²⁶, при мал раст на кредитите на домаќинствата. Од валутен аспект, месечниот пад на вкупните кредити е резултат на денарските кредити, при мал раст на девизните кредити. Вкупните кредити во октомври и ноември остварија раст, согласно со октомвриската проекција за четвртиот квартал на годината. Притоа, треба да се има предвид вообичаено високиот прираст на вкупните кредити во последниот месец од годината, поради што неизвесно е остварувањето кај кредитите на крајот од годината.

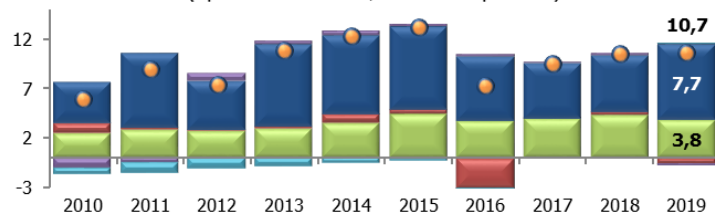
Кредити на домаќинствата*

(придонеси во годишни промени, во п.п.)

- Автомобилски кредити
- Кредитни картички и негативни салда на тековни сметки
- Потрошувачки кредити
- Останати кредити
- Станбени кредити
- Кредити на домаќинствата, годишни промени, во %

(придонеси во п.п., годишни промени)

*не се вклучени кредитите на самостојните вршителите на дејност со личен труд

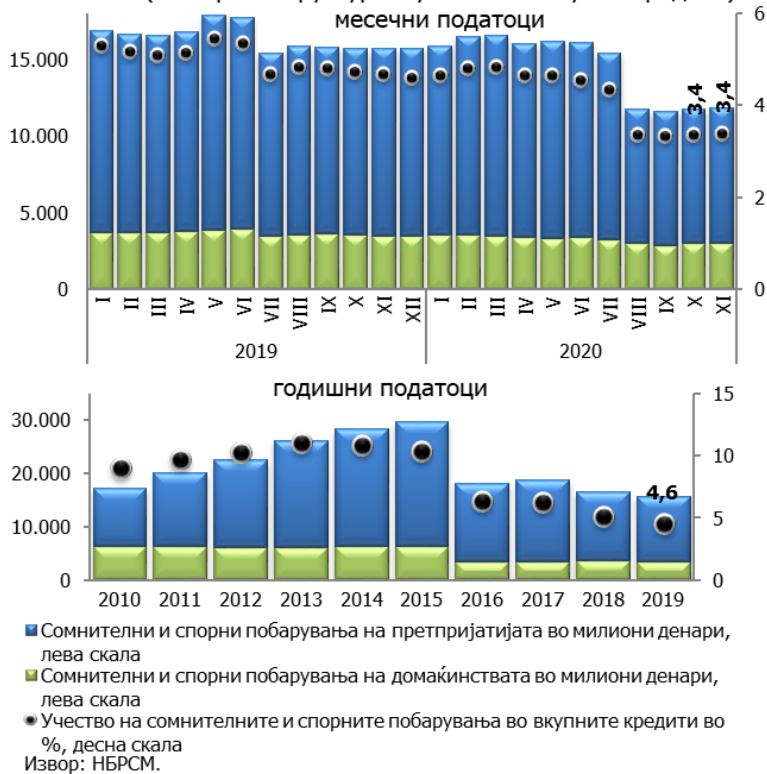
Годишната стапка на раст на вкупните кредити во ноември изнесува 5,4%, при проектиран годишен раст од 5,3% за четвртиот квартал на 2020 година, согласно со октомвриската проекција. Од секторски аспект, растот и понатаму во поголем дел е резултат на позитивниот придонес на кредитите на домаќинствата, при помал позитивен придонес и од кредитите на претпријатијата. Во однос на валутната структура, поголем придонес во домашна валута, при позитивен придонес и на кредитите во странска валута (вклучително и денарските кредити со валутна клаузула).

Годишниот раст на кредитите на домаќинствата²⁷ во ноември изнесува 8,3%, при речиси воедначен придонес на

²⁶ Месечното намалување на кредитите на претпријатијата во најголем дел е резултат на наплата на кредит од страна на една банка од едно поголемо претпријатие.

²⁷ Без кредитите на самостојните вршителите на дејност со личен труд.

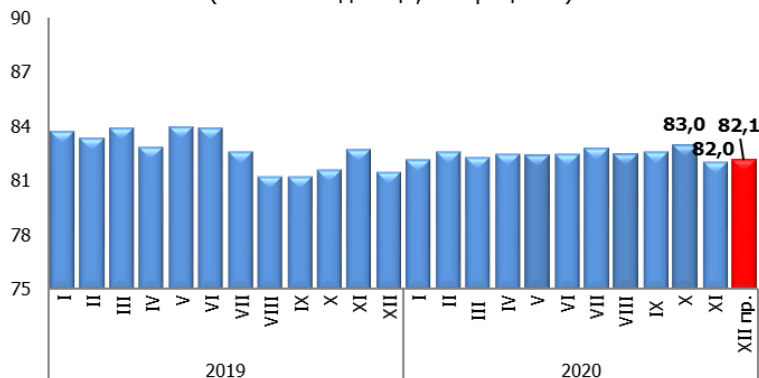
Сомнителни и спорни побарувања
(секторска структура и учество во вкупни кредити)

потрошувачките и на станбените кредити (од 4,1 п.п., и 4,0 п.п., соодветно).

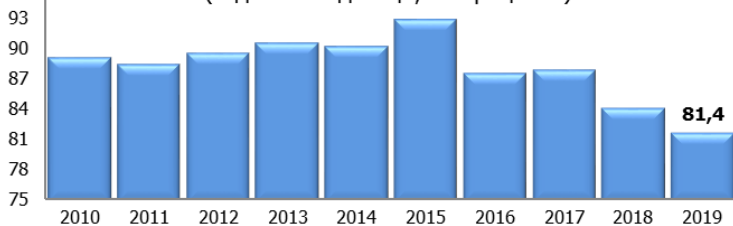
Учеството на сомнителните и на спорните побарувања во вкупните кредити во ноември изнесуваше 3,4% и е непроменето во однос на претходниот месец. Гледано од аспект на секторската структура, и натаму најголем дел од вкупниот износ на нефункционални кредити произлегува од секторот „претпријатија“, додека учеството на нефункционалните кредити на секторот „домаќинства“ е значително помало.

Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити
(месечни податоци, во проценти)

Показателот за искористеноста на депозитниот потенцијал на банките за кредитирање на приватниот сектор во ноември изнесува 82%, при што тој е речиси на истото ниво како проектираната вредност на овој показател за крајот на четвртиот квартал од 2020 година (82,1%), согласно со октомвриската проекција.

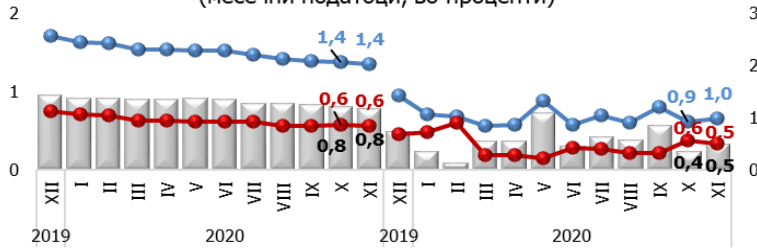
(годишни податоци, во проценти)

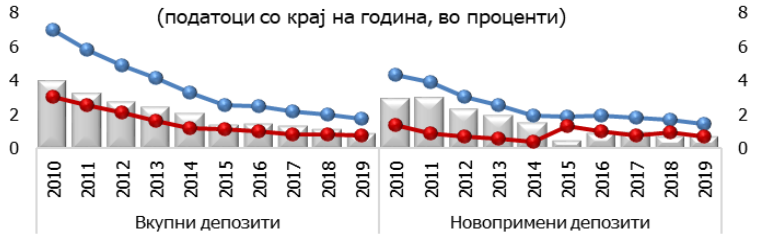
Извор: НБРСМ.

Каматни стапки на вкупните депозити

(месечни податоци, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

- Каматен распон (во п.п.)
- Каматна стапка на денарски депозити
- Каматна стапка на девизни депозити

Извор: НБРСМ

Во ноември 2020 година не се забележуваат месечни промени кај каматните стапки на вкупните депозити²⁸, при што распонот меѓу каматните стапки на денарските и девизните депозити е непроменет во однос на претходниот месец (0,8 п.п.). Кај **новопримените вкупни депозити**²⁹, каматниот распон се зголеми и изнесуваше 0,5 п.п. како резултат на зголемувањето на каматната стапка на денарските депозити за 0,1 п.п., при пад на каматната стапка на девизните депозити за 0,1 п.п.

Кај каматните стапки на депозитите на домаќинствата распонот меѓу каматните стапки на денарските и девизните депозити и понатаму изнесува 0,8 п.п., при речиси непроменети каматни стапки на денарските и девизните депозити. **Каматниот распон кај новопримените депозити на домаќинствата исто така не забележа промена**, при што каматните стапки на денарските и девизните депозити се намалија за по 0,1 п.п., соодветно.

²⁸ Податоците за каматните стапки се согласно со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspix.

²⁹ Во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новопримени депозити (којшто од месец во месец може да варира) и нивната каматна стапка.

Каматни стапки на депозитите на домаќинствата

(месечни податоци, во проценти)

Во ноември, каматните стапки на **вкупните кредити** на претпријатијата и домаќинствата не забележаа месечна промена, при што изнесуваа 3,8% и 5,5%, соодветно. Кај **новоодобрените кредити**³⁰ во ноември, каматната стапка на претпријатијата забележа пад од 0,4 п.п., додека каматната стапка на домаќинствата не забележа промена, при што овие две каматни стапки изнесуваат 3,7% и 4,5%, соодветно.

(податоци со крај на година, во проценти)

- Каматен распон (во п.п)
- Каматна стапка на денарски депозити
- Каматна стапка на девизни депозити

Извор: НБРСМ

Каматни стапки на вкупните кредити, по сектори

(месечни промени, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

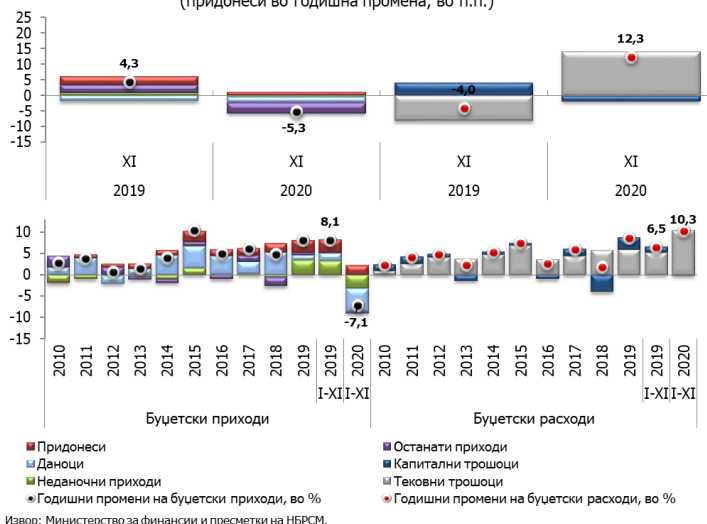

- Каматна стапка на кредити на домаќинства
- Каматна стапка на кредити на претпријатија

Извор: НБРСМ

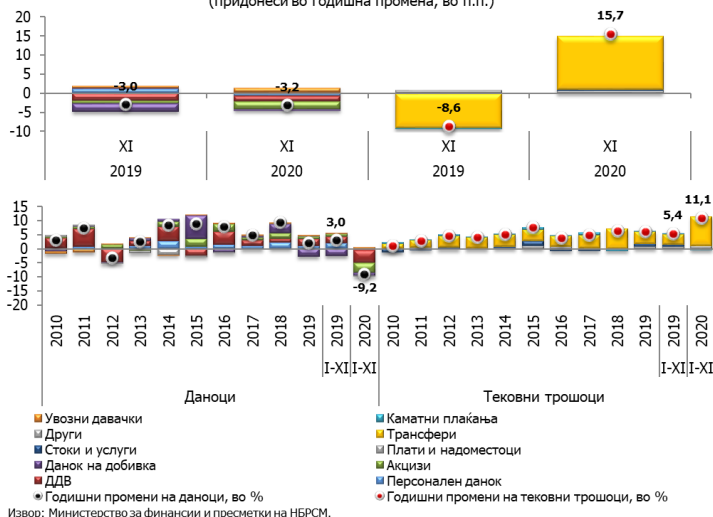
³⁰ Во однос на каматните стапки на новоодобрените кредити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новоодобрените кредити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новоодобрени кредити (којшто од месец во месец може да варира) и нивната каматна стапка.

Буџетски приходи и расходи
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

Даноци и тековни трошоци
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

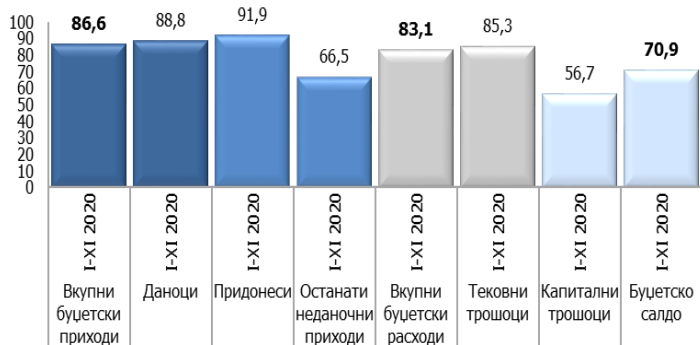
Во Буџетот на Република Северна Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите), во ноември 2020 година, вкупните буџетски приходи и натаму се пониски на годишна основа, но падот забавува. Вкупните буџетски расходи и натаму бележат раст на годишна основа, но посилен во споредба со претходниот месец. Намалувањето на буџетските приходи од 5,3% во најголем дел произлегува од негативниот придонес на останатите приходи³¹ (3,3 п.п), даноците (1,8 п.п), при помал негативен придонес и на неданочните приходи (0,6 п.п.), додека придонесите и натаму бележат позитивно остварување (придонес од 1,1 п.п.). Даночните приходи се пониски за 3,2% на годишна основа како резултат на пониските приливи од акцизите, од ДДВ и персоналниот данок, додека увозните давачки и данокот на добивка бележат мал раст. Растот на **буџетските расходи** од 12,3% на годишна основа во целост произлегува од придонесот на тековните трошоци (14,1 п.п.), додека капиталните трошоци имаат мал негативен придонес (1,8 п.п.). Тековните трошоци во ноември се зголемени за 15,7% на годишно ниво, најмногу заради растот на трансферите³².

Во периодот јануари – ноември 2020 година, вкупните буџетски приходи се пониски за 7,1% во споредба со истиот период од претходната година. Намалувањето во најголем дел е резултат на пониските остварувања кај даноците и неданочните приходи (придонес од 5,2 п.п. и 3,3 п.п., соодветно), додека придонесите забележаа позитивно остварување (со придонес од 2,2 п.п.). Од друга страна, вкупните буџетски расходи се повисоки за 10,3%, што во најголем дел се должи на повисоките тековни трошоци (главно поради зголемените трансфери).

³¹ Останатите приходи вклучуваат капитални приходи, странски донации и приходи од наплатени заеми.

³² Растот на трансферите на годишна основа најмногу се поврзува со исплатите поврзани со мерките за ублажување на ефектите од пандемијата, искажани во категоријата „други трансфери“, а во помал дел и со повисоките трошоци за пензии и трошоци за здравствена заштита.

Реализација на Буџетот, по категории

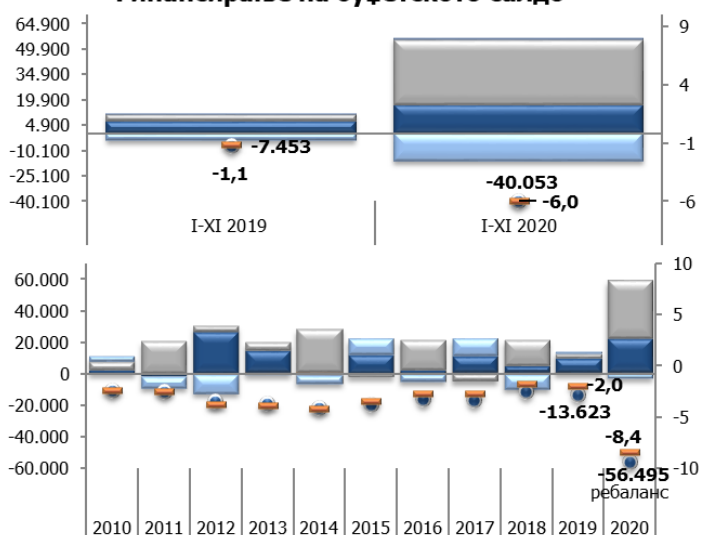

*за 2020 година, пресметките се направени во однос на ребалансите на Буџетот за 2020 година.

Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

Во споредба со вториот ребаланс³³ на Буџетот за 2020 година, во периодот јануари – ноември 2020 година се остварени 86,6% од планираните буџетски приходи, додека остварувањето кај буџетските расходи изнесува 83,1%. Остварениот буџетски дефицит во износ од 40.053 милиони денари претставува 70,9% од вториот ребаланс за 2020 година.

Финансирање на буџетското салдо

- Промена на депозити*
- Надворешно финансирање (нето)
- Домашно финансирање (нето)
- Приливи од приватизација
- Буџетско салдо
- Буџетско салдо (% од номинален БДП), десна скала

* Позитивна промена: намалување депозити кај НБРСМ; негативна промена: зголемување депозити кај НБРСМ.

Извор: Министерство за финансии

Остварениот буџетски дефицит во периодот јануари – ноември 2020 година од 40.053 милиони денари (или 6,0% од номиналниот БДП³⁴) во најголем дел е финансиран од странско³⁵ и домашно задолжување на државата³⁶, при што поголем дел од приливите се задржани како депозити на државата кај Народната банка.

³³ На 4 ноември 2020 година е усвоен вториот ребаланс на буџетот за 2020 година („Службен весник на РСМ“ бр. 262 од 4.11.2020 година).

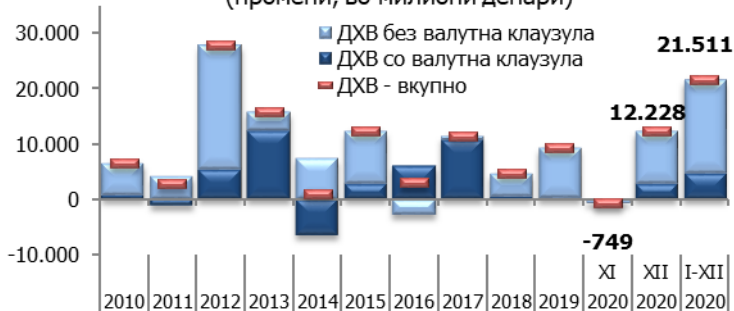
³⁴ Во рамките на анализата, за номиналниот БДП за 2020 година се користат октомврски проекции на Народната банка.

³⁵ На почетокот на април, Меѓународниот монетарен фонд одобри финансиска поддршка за нашата земја, преку Инструментот за брзо финансирање, во износ од околу 176 милиони евра. Исто така, во јуни беше остварен прилив на средства од новоиздадената еврооб врзница, додека во октомври беше остварен прилив на сметка на државата од 83 милиони евра, во вид на заем во рамките на макрофинансиска помош од Европската комисија.

³⁶ Покрај издавањето државни хартии од вредност, извршено е и домашно задолжување на државата кај домашните комерцијални банки за околу 135 милиони евра, односно 8.172,5 милиони денари, наменет за отплата на заем чиј рок достаса на 29 јануари 2020 година. Станува збор за отплата на втората во износ од 158 милиони евра, од заем ПБГ склучен во 2013 година.

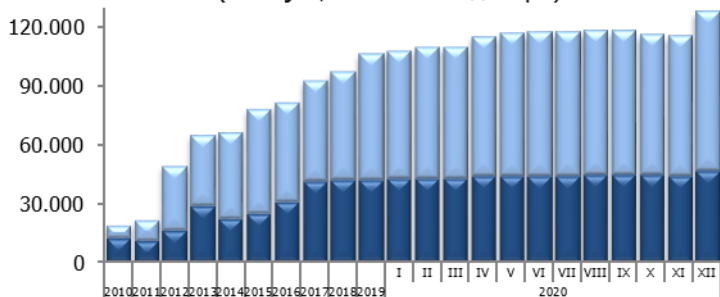
Државни хартии од вредност

(промени, во милиони денари)

Во декември 2020 година, состојбата на издадените државни хартии од вредност³⁷ на примарниот пазар се зголеми на месечна основа за 12.228 милиони денари³⁸ и на крајот од месецот изнесуваше 127.865 милиони денари. Зголемувањето на државните хартии од вредност во декември произлегува од растот кај двегодишните, тригодишните и петнаесетгодишните државни обврзници. Во споредба со крајот на 2019 година, состојбата на државните хартии од вредност на крајот на декември е повисока за 21.511 милиони денари.

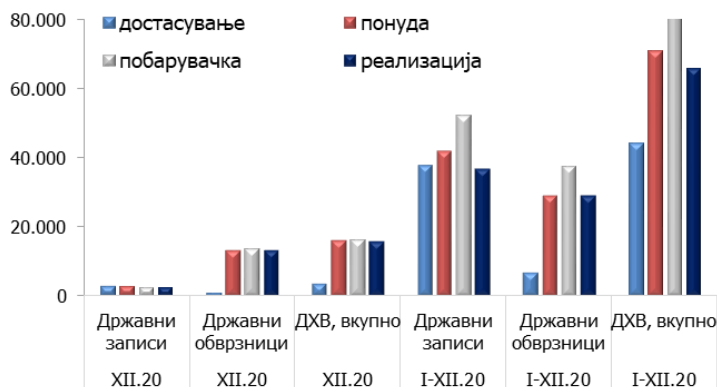
(состојби, во милиони денари)

Извор: Министерство за финансии.

Аукции на државни хартии од вредност

во милиони денари

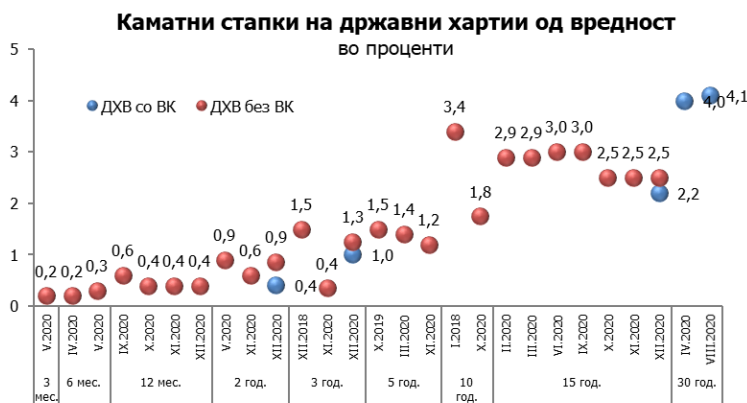
Извор: Министерство за финансии.

Новите емисии на државни хартии од вредност во декември³⁹ 2020 година беа со рочност од дванаесет месеци, две, три и петнаесет години, при што интересот на пазарните учесници беше малку повисок од понудениот износ. Во услови на емисија на државни хартии од вредност во повисок износ од износот којшто достасуваше, нивната состојба на крајот на декември се зголеми.

³⁷ За 2020 година, според вториот ребаланс на Буџетот, планирано е нето домашно задолжување (континуирани државни хартии од вредност) на државата во износ од 21.525 милиони денари, односно раст на состојбата на државни хартии од вредност до ниво од 127.879 милиони денари.

³⁸ Најголемиот дел од растот на состојбата на државните хартии од вредност преставува промена на обликот на финансирање на државата од страна на банките, односно вложување во државните хартии од вредност за сметка на достасаниот кредит (околу 8.173 милиони денари) којшто беше одобрен на почетокот на годината.

³⁹ Во декември 2020 година достасаа дванаесет месечни државни записи и двегодишни државни обврзници.

Извор: Министерство за финансии.

Каматните стапки на новоиздадените државни хартии од вредност забележаа промени во однос на претходните аукции. Имено, во декември, Министерството за финансии понуди повисоки каматни стапки на новоиздадените двегодишни и тригодишни државни обврзници без валутна клаузула (просечни пондерирани каматни стапки од 0,9% и 1,3%, соодветно) во споредба со претходниот месец, додека ги задржа истите каматни стапки на новоиздадените дванаесетмесечни државни записи и петнаесетгодишните државни обврзници без валутна клаузула (0,4% и 2,5%, соодветно). Исто така, Министерството за финансии издаде и двегодишни државни хартии од вредност со валутна клаузула со просечна пондерирана каматна стапка од 0,4%, како и тригодишни и петнаесетгодишни државни хартии од вредност со каматни стапки од 1% и 2,2%, соодветно.

Прилог 1: Индикативни категории за личната потрошувачка и бруто-инвестициите

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА

	2018				2019				2020					
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	септ.	окт.	ноем.
	<i>реални годишни промени во %</i>													
Промет во трговија на мало*	5,8	8,9	9,4	10,5	7,6	8,8	12,0	13,8	1,0	-18,6	-15,7	-14,1	-13,4	-17,1
Бруто приходи од ДДВ*	3,9	6,5	7,5	6,9	3,5	1,4	7,5	6,6	1,8	-20,0	-10,8	-7,6	-9,9	-4,3
Увоз на стоки за широка потрошувачка*	8,0	2,5	3,0	10,9	2,8	5,9	9,7	4,7	6,8	-12,4	-3,6	-3,9	-13,6	-5,9
Домашно производство на потрошни добра	6,1	-1,0	-0,1	5,6	0,5	-1,0	2,4	-2,0	-0,5	-22,4	-9,3	-12,8	-14,1	-17,2
Кредити на население*	7,7	8,2	8,5	9,3	8,2	9,6	9,3	10,1	9,7	6,3	6,2	6,2	5,6	4,8
Просечна нето-плата*	3,4	4,7	3,9	5,4	2,2	2,4	3,5	4,2	10,0	4,6	7,0	5,8	6,3	-
Приватни нето-трансфери*	5,6	9,2	4,3	2,1	-2,2	-4,7	5,7	2,2	-2,7	-40,2	-36,7	-24,8	-	-
Пензии*	2,1	3,4	2,6	4,4	4,1	2,2	3,9	2,1	5,7	6,2	5,3	3,8	4,7	6,0

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ

	2018				2019				2020					
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	септ.	окт.	ноем.
	<i>реални годишни промени во %, освен за СДИ промените на реалните износи се во милиони денари</i>													
Увоз на средства за работа*	19,1	20,2	10,5	11,2	2,0	4,8	12,5	6,8	0,9	-34,6	-2,9	0,5	-0,5	-1,1
Извршени градежни работи**	-39,6	0,9	-10,0	14,6	15,1	-3,3	3,0	5,3	6,3	-5,1	3,0	20,5	7,4	-
Домашно производство на капитални производи	19,3	24,2	16,0	5,7	12,3	-2,9	10,7	7,1	-5,7	-46,0	-9,0	2,4	1,3	0,8
Државни капитални инвестиции*	-65,0	-39,5	-10,7	-34,1	-11,1	62,7	26,3	66,5	23,8	-34,4	26,0	-31,3	-8,9	-19,6
Директни инвестиции***	8470,6	5711,2	3716,7	8238,3	-10950,9	-2541,5	5284,4	-6903,5	4212,6	-2604,5	-6127,0	-3879,1	-	-
Долгорочни кредити на претпријатија*	2,0	4,7	6,6	5,9	4,9	4,8	2,6	6,4	4,1	8,2	11,5	11,5	7,7	6,2

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

**реалните стапки на раст се добиени со користење на стапката на раст на дефлаторот на трошоците во градежништвото за нови објекти за домување.

***реалните износи се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните износи со нивото на индексот на потрошувачките цени (база година: 2018=100).

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.